

הישיבה החמישים-וארבע של הכנסת האחת-עשרה

יום שלישי, י"ד בשבט התשמ"ה (5 בפברואר 1985)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:00

א. הודעה על פטירתו של חבר הכנסת יצחק זיגור ז"ל

היו"ר א' נחמיאס:
חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. אני מבקש מכם לקום.
אני מודיע בצער על מותו הפתאומי של חבר הכנסת יצחק זיגור ז"ל. בעוד המת מוטל לפנינו לא נאמר דברי הספד.
במלאות שבעה למותו, תקיים הכנסת ישיבת אבל לזכרו. ההלוויה תצא מחר בשעה 15:30 מבית משפחת זיגור, רחוב סמדר 7, סכין, לבית-העלמין.
(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המנוח.)

ב. העלאת זכרו של חבר הכנסת לשעבר מנחם בדר ז"ל

היו"ר א' נחמיאס:
חברי הכנסת, אבקש לקום.
הלך לעולמו חבר הכנסת הראשונה מנחם בדר ז"ל והובא למנוחת עולמים בקיבוץ מזרע, שהוא נמנה עם מייסדיו.
מנחם בדר היה יושב-ראש ועדת הכלכלה וחבר ועדת הכספים. הוא היה מנהל כללי של משרד הפיתוח.
הכנסת שולחת תנחומים למשפחת בדר ולקיבוץ מזרע. לתנועת השומר הצעיר ולסיעת מפ"ס, על אוכרן חבר ומורה דרך. יהא זכרו ברוך.
(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המנוח.)

ג. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' נחמיאס:
הודעה למזכיר הכנסת.
מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:
כרשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה מטעם הממשלה הצעת חוק
היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (תיקון), התשמ"ה — 1985.
היו"ר א' נחמיאס:
תודה.

ד. הצעת סיעת התחיה-צמת להביע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון כיהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים

היו"ר א' נחמיאס:
חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לסדר-היום. ההצעה הראשונה היא הצעת סיעת התחיה-צמת להביע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון וכיהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים. פותחת — חברת הכנסת גאולה כהן. רשות הדיבור לחברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה-צמת):
אדוני היושב-ראש, אינני יכולה לפתוח בלי לומר מלה של כאב וצער על מותו של יצחק זיגור ז"ל. יותר ויותר למדתי להעריך חברות בחיים הפוליטיים בכנסת.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני יודעת אם השתתף כהלווייתו של אהרן אביר, זיכרוננו לברכה, גם נציג הממשלה. אבל אם השתתף, הוא חייב היה להרהר בכך, שידי הממשלה אינן נקיות מדרמו השפוף של אהרן אביר, זיכרוננו לברכה; כמו גם מדמם השפוף של פנחס דוד, זיכרוננו לברכה. מכפר-סבא; זוג הסטודנטים שנרצחו בכרמיון; החייל שנהרג בצפון השומרון; פגועי אוטובוס "אגד" ליד כפר-עציון וכל אלה שנפגעו לפנייהם.

אדוני היושב-ראש, כהה מוחנו ושכחנו שאתנו הצדק, הרפיון במערכת הביטחון, יש לו שורש. המקור שלו ברפיון ההרגשה שלנו, הרגשת הביטחון שלנו בצדק שלנו, בזכות שלנו על ארץ-ישראל. מפה זה מתחיל. מפה מתחילים האבנים, הרימונים, בקבוקי התבערה, הכדורים. לאלה אחראים לא רק אלה הזורקים אותם, אלא גם אלה שהשאירו פרצות בחומת הביטחון. לא רק הזורקים מבחוץ אחראים, אלא גם אלה המעודדים אותם מבפנים. הם לא השתנו. אנחנו השתנו. קהה מוחנו. שכחנו שאתנו הצדק.

הביטוי המובהק ביותר לכך היה השבוע כהחלטת הממשלה, בדברי ראש הממשלה. זאת לא הפעם הראשונה ולא רק הוא אומר כך, אבל שוב — אותה התבטאות "נייטרלית"

— הצעת סיעת התחייה צמת להביע אי אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בכיתחון ביהודה ובשומרון ובהכנתת חיי המתיישבים —

ואינו יודע מה לעשות. כוחות הביטחון עמדו חסרי ביטחון ולא ידעו מה לעשות. הם עומדים עם דגלים בידיהם ושרים — וכלום, כאילו זה קרה אישם על הירח.

למה שהם לא יצפצפו כשכנסת הזאת גם ערכים מחושים מרבירים על הודות עם אש"ף ועל פגישות עם אש"ף, כשאש"ף, לפחות היום, הוא עדיין אריב עליפי החוק? למה שהם לא יצפצפו כשיש תערוכות אש"פיות וכשיש מחזות כאלה? אבל זו אמנות, או יתרגו אותנו בצורה אמנותית. לכו לראות את התערוכה בתל אביב.

הסיעה של ההנועה המתקדמת לשלום בנסת מפיצה מכתב ששלח אלי פקיד בכיר במשרד החינוך, גרעון ספירו, רבו הוא כתב שחיסול מתנחלים אינו רצח. איפה היועץ המשפטי? זו כבר הפצה של חומר, זה כבר לא מכתב פרטי. אין קול ואין קשב — זהו, שימשיך. הם לא שומעים את השתיקה הזאת ומתרגמים אותה לעשייה?

הרובע היהודי בלב חברון, שבו נשחטו יהודים, הוא כמו פצע פתוח. איזה עם כעולם היה חוזר אל עיר שבה נרצחו בניו ולא משקם את הבתים האלה? איפה החינוך הפשוטה ביותר של אדם, כבר לא של עם? הערבים רואים את הפצע הפתוח בלב חברון וזה לא מעורר אותם למעשים?

איפה דוד לוי? שמעתי היום שהוא אמר: לא נעזוב את יהודה ושומרון, כל מטר, כל שעל, בסדר, איפה שר הבינוי והשיכון? איפה הליכוד עם החלטת ממשלה קודמת, שממשלה זו צריכה לכבד אותה?

עד מעט יעלה לבאן שר הביטחון, מר יצחק רבין, ובמקום חשבון נפש אני חוששת שהוא יעשה חישובים וימסור סטטיסטיקות. אנחנו יודעים את כל הטיעונים, קודם כול אומרים, שבעצם זה לא נורא כל כך, כי רק 200 פגיעות היו בחודש ינואר. אי אפשר לחיות עם זה? בחודש נובמבר היו 400 פגיעות ורק חמישה הרוגים היו במשך החודשים האחרונים. במשך השנה האחרונה היו רק 100 פגיעות של כלי רכב על יד דהיישה. אז מה? לא נורא, אפשר לחיות. אחר כך נשמע את הטיעון שאנחנו עושים הכול, אבל דווקא בשבוע האחרון היו קצת יותר פגיעות. זאת אומרת, שאפשר היה לעשות קצת יותר גם שבוע לפני כן. העונשים היו קצת יותר כבדים; גם נכנסו לדהיישה קצת אחרת, אומנם כאילו בגלל בעיות פנימיות שם. גם בגלל בעיות פנימיות היה צריך להיכנס לשם, והן לא קיימות מהיום.

יוסי שריד (ההנועה לזכירות האזרח ולשלום):
זה רק בגלל ההיסטוריה שלכם.

גאולה כהן (התחייה צמת):
תיכף אני אגיע אליך, יוסי שריד.

מאיר כהנא (הנועה כך):
שחוק שם, — — —

היו"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת כהנא, חבר הכנסת כהנא, אני קורא אותך לסדר פעם אחת.
חברים, אני מבקש לשמור על השקט.

גאולה כהן (התחייה צמת):
רציתי להעיר בנושא הסטטיסטיקות. אני מקווה בכל לבי שהאינפורמציה של המודיעין היא מאוד נקייה. אין שם קונצנציות, אין שם פוליטיזציות ואין שם מחויבות של מפלגת העבודה לבוחרים שלהם לפני הבחירות, ואולי זה משפיע על הערכות המצב.

ומאוזת"ה על כך שאנחנו נעשה חוק וצדק ביהודה ובשומרון עם הערבים ועם היהודים כאחד. בנשימה אחת מרבירים על המתגוננים ועל המרצחים; בנשימה אחת. זהו מין איוון מאוד לא קדוש. מין איוון מעוות מאוד. המתגוננים היום יושבים בכיתה הסוהר גם בגלל אחריות הממשלה, שמצתה אתם את הדין. הם כולם בבתי הסוהר, ורבים מהמרצחים מתרועעים עוד בחייו.

אני מטילה את האחריות על הממשלה כולה, כי בנושא הביטחון אין שום קשר למה שאתם חושבים ומה אחרים חושבים על עתיד יהודה ושומרון. לביטחון שם אחריות הממשלה. אבל אני שואלת: איפה הליכוד? לליכוד יש אחריות כפולה ומכופלת, לא רק אחריות ממשלתית. יש לו אחריות מוסרית כלפי המתנחלים, שלא התחילה היום תחת ממשלת האחדות הלאומית אלא תחת שלטון ממשלת הליכוד. הליכוד הביא את המתנחלים למצוקה כזאת שגרמה לתוצאות שאיש אינו מעוניין בהן, גם לא הם עצמם.

אמרתי שהם לא השתנו. טרור היה תמיד, וגם חילוקי דעות בין המפלגות היו תמיד, אבל הם היו על הדרך, לא היתה כפירה בעיקר. מה שהיום קורה הוא שיש כפירה בעיקר. מה שהיום קורה ולא היה בעבר, או שקורה היום יותר ויותר, שיש "עליהם" לא רק מבחוץ אלא גם מבפנים; לא רק של ערבים על יהודים, אלא גם יהודים על יהודים שרוצים להתנחל בארץ ישראל. תמיד היה טרור מבחוץ. אבל היום יש טרור של הפחדה מבפנים על כל הממשלות והממשלות נכנעות. גם הליכוד נכנע וגם ממשלת האחדות הלאומית, וממשלת המצוק על אחת כמה וכמה.

עוד השבוע דיבר יושב ראש ועדת החוץ והביטחון על כך שאנחנו שלטון זר שם. כלנו יודעים שאנחנו כובשים, ומוכן שכיבוש משחית. קודם מחליטים שאנחנו כובשים, ואחר כך, כמובן, שזה משחית. אנחנו מודיעים שאנחנו לא מרגישים עצמנו כובשים ואנחנו לא מושחתים. מי שמרגיש עצמו כובש, זאת הבעיה שלו.

תמיד אני נזכרת בכך, שכלל שלא היה לנו כוח בשנים 1947 ו-1948, איזו רוח היתה לנו. האם זו גזירת גורל שכלל שיהיה לנו יותר כוח תהיה לנו פחות רוח? זה כמעט נראה כך. גם למדינה יכולה להיות מלחמת רוח, גם מדינה יכולה להשתגע, אז למה שהם לא ישגעו אותנו? והם עושים את זה.

תמיד אמרנו שהשורש והפתרון הם פוליטיים. נכון, גם היום אנחנו חושבים שהפתרון הוא פוליטי. אנחנו חושבים שצריך להחלי את החוק ואת הריבונות הישראלים על יהודה ושומרון. אבל עד שנכריע כשאלה זו — אנחנו שולטים שם, אם כך, נשלט, אבל אנחנו הרי לא שולטים שם. הם שולטים שם, זה לא חשוב שצה"ל ממלא את מה שקוראים הגדה, אבל איך הוא עומד שם? איך הוא בורח שם?

בעצם, איכדנו את השליטה, מצמצמים עלינו. היום הם עושים את זה לא מרחוק אלא מקרוב; פנים אל פנים, ולא רק בחשכת הלילה אלא גם לאור היום, כמו שנרצח אהרן אבירד ז"ל, ובאמת, למה לא אנחנו הרי לא שולטים שם. הם שולטים וזחלת? יש השלמה ולגיטימציה של אש"ף כמעט בכל המערכות של חייו, וגם בכנסת הזאת. למה שלא יצפצפו כשיש מוקד של חסיס והתחסס כזה כמו אוניברסיטת בירזית ואין קול? מובן שפעם נעשות פעולות ואז אומרים שאסור לחיילים להיכנס פנימה, כי זה אסור, כי זו אוניברסיטה, כי זה חופש אקדמי. טרור שבטרור — חופש אקדמי. כלנו שמענו את הקולות וראינו איך צה"ל עומד חסר אונים באל-ג'אח

חוכרת כ', ישיבה נ"ד

— הצעת סיעת התחיה-צמח להביע אי-אמון לממשלה בשל אחלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים —

חומרת, ולהשכיח ממנו כל ערך שיש בו קצת יותר מכך? הכלכלה כבר מפריעה להתנחלות בארץ-ישראל — — — יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — — היו"ר א' נחמיאס: חבר הכנסת שריד, אתה תאלץ אותי לקרוא אותך לסדר. כבר קראת את קריאות הביניים שצריך, לא ברצף.

גאולה כהן (התחיה-צמח): אני אגיע אליך, חבר הכנסת יוסי שריד.

אחר כך בא הנימוק: הם חלוצים, וחלוציות קשורה בסיכון ביטחוני. יפה. אם הם חלוצים במובן הזה — אם כי אני נגד חלוציות כזאת היום, במובן זה שההתיישבות היא עניין ממלכתי — אבל אם הם חלוצים, הם גם ייחלצו להגן על עצמם.

אחר כך בא הנימוק המעוות ביותר ששמעתי מיום קום הציונות: הם נטל על צה"ל. צה"ל קם כדי שישתרו אותו, או שהוא צריך לשרת את ההתנחלויות?

עבדיאלהב דראושה (המערך): הם נטל על הדריקיום.

גאולה כהן (התחיה-צמח): ההתנחלות לא באה להקל על צה"ל או לשרת אותו, צה"ל קם, וכן היה מאז ומעולם, וזאת התורה שלכם — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): תורה חדשה — אנטי-ביטחון.

גאולה כהן (התחיה-צמח): אדוני שר הביטחון, אני מודיעה פה שאני מכבדת אותך. אני יודעת את יחסך לנושא זה: אמרת לראש עיריית בית-לחם, שאם לא זורקו אבנים לא יהיה שם לוינגר — זה ראוי לכבוד וראוי לציון. אבל, אני אומרת לך, אדוני שר הביטחון, הלא התחזית שהיתה צריכה להיות לפני שזרקו את האבנים — — —

צדילי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): יש שעון.

היו"ר א' נחמיאס: חבר הכנסת ביטון, אני מבקש ממך, תן בי אמן שאני שומר על הזמן.

גאולה כהן (התחיה-צמח): מחוסר זמן אגיד עכשיו בקיצור, כלי לפרט. היה רקע מנקר עיניים, שצריך היה לחייב כל מערכת ביטחונית "לעשות חושבים" לפני שזה קורה, ואפילו לא נזקק אכן אחת.

היו"ר א' נחמיאס: חברת הכנסת גאולה כהן, את צריכה לסיים.

גאולה כהן (התחיה-צמח): אני כבר גומרת. כיום יש הקפאה. מובן שאנחנו חושבים שהיא אסון. אבל אומר לאלה שהושבים שמוכרחים קצת למעט בהתנחלויות — האם ההקפאה לא תגביר את המוטיבציה של הערבים? הכנס בירדן, חוסיין וערפאת, הכנס שנתי לערבים ולאלה כן שתמיד היו בעד אש"ף לגיטימציה לשתף פעולה עם ערפאת: ההחלטות של אש"ף אחרי התבוסה שלו בלבנון למקד את הפעילות שלו ודווקא בישראל; הכריחה שלנו מטרור ובלחץ טרור מלבנון — — —

שולמית אלזי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): זה נותן לך זכות — — —

יש נימוק נוסף — אין ברירה, טרור היה כל הזמן. אנחנו חיים כך, כך חיה מדינת ישראל מהרגע הראשון — נטענו פה עץ והיה פה טרור. נו, צריך לחיות עם זה.

נכון, יש מחיר לגאולה. אמר חז"ל שארץ-ישראל נקנית בייסורים. אבל, יש ייסורים מיותרים, יש מחיר מיותר, שאיננו אובייקטיבי ואיננו הכרחי, אלא הוא תוצרת עצמית שלנו, של השגיאות שלנו, ונגד המחיר הזה אני מתקוממת.

אחר כך באים הנימוקים האידיאולוגיים. חבל ששר המשטרה איננו כאן, זה שידך לו, יש לו ממש קופירייט על זה. "חיכוך", ההתנחלויות הן "לבני חיכוך" במקום. כולנו זוכרים את ההתבטאות שלו כאשר נרצחו חמישה תלמידי ישיבה בחרון: אילו לא היו שם, לא היו נרצחים.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

— — — שולמית אלזי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר א' נחמיאס: חבר הכנסת וירשובסקי, חברת הכנסת שולמית אלזי, אני מבקש מכם.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

יהודי ברקלין שבניו-יורק אומרים לנו: מדינת ישראל שם, בלב אזויר צפוף בערבים במרחק התיכון — הרי זה חיכוך. אתם מתחככים שם. כל מדינת ישראל היא התנחלות אחת. הגידו לי, גם אהרן אבירד התחכך שם ברמאללה? פת"ח נולד אחרי 1967 או ב-1964, כשהוא האשים אותנו ככובשי תל-אביב ורפו? לא היתה אז יהודה, לא היה אז שומרון, לא היה לוינגר — איפה התחככנו אז?

אלעזר גרנות (מפ"ם):

גאולה כהן (התחיה-צמח):

נכון אמר שר הביטחון רבין, ששש ההתנחלויות הן מעשה פוליטי. אמת. מה פה איננו פוליטי? כל מדינת ישראל היא התנחלות פוליטית, במובן הזה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): ההתנחלויות הן כמו עצם בגרון.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת שריד, כבר קראת את קריאות הביניים שלך לישיבה הזאת.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

יש עוד טענה, שהמתנחלים לוקחים את החוק בידים. נכון, שמירה על הביטחון ביהודה ובשומרון צריכה להיות אן ורק בידי הממשלה. אבל מה עושים כשהממשלה איננה ממלאת את תפקידה? מה עושים אם עיתון כה מהוגן כמו "מעריב" — — —

אלעזר גרנות (מפ"ם):

— — — גאולה כהן (התחיה-צמח):

— — — כוחב אתמול, שאם הממשלה אינה ממלאת את תפקידה, המתיישבים צריכים להתגונן ולגונן על עצמם.

למותר לדבר על הנימוקים בשם הכלכלה. איך הצלחתם להשניא את ארץ-ישראל על העם פה? איך הצלחתם להפנות את מבטו אל הכיס ואל הכרס ואל "כרדאי עכשיו", כאילו הכל

— הצעת סיעת התחיה צמת להביע אי אמון לממשלה כשל אוזלת ידה בטיפול בכיטחון ביהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים —

גאולה כהן (התחיה צמת):

אורייה שבה סופרים קורבנות — — —

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
את סופרת.

גאולה כהן (התחיה צמת):

שעומד חבר הכנסת שריר על הכמה הזאת וסופר את הקורבנות זה אחר זה, ואמהות נגד שתיקה — — —

עבד-אללה דראושה (המערך):

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך לחדול מקריאות ביניים. חבר הכנסת רן כהן.

גאולה כהן (התחיה צמת):

אינני בטוחה שלא תתחיל עכשיו ספירת קורבנות בגדה, ואם לא יתחילו אמהות נגד שתיקה — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש ממך לסיים, עכשיו.

גאולה כהן (התחיה צמת):

אינני בטוחה, אם לא יבואו אמהות נגד שתיקה לומר: החזירו את בנינו מיהודה ומשומרון, כי מיידים שם אבנים ויש שם יריות.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

זה מה שצריך לעשות — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת מיעארי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

גאולה כהן (התחיה צמת):

אני רוצה לסיים בשלושה-ארבעה משפטים.

היו"ר א' נחמיאס:

לא, את צריכה לסיים עכשיו. פסקו אתרון.

גאולה כהן (התחיה צמת):

תן לי לסיים. פסקו אתרון.

בני שליטא (הליכוד):

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת בני שליטא, חבר הכנסת מיעארי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

בני שליטא (הליכוד):

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הצרה היא שאנשי אש"ף משחקים לכם לידיים.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת שריר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת רן כהן, למה הצטרפת למקהלה הזאת? אני מבקש ממך.

גאולה כהן (התחיה צמת):

אדוני היושב ראש, תן לי לסיים בנימה אופטימית. כן, אני אופטימית.

היו"ר א' נחמיאס:

פסקו אתרון.

עבד-אללה דראושה (המערך):

את מסוגלת לזה?

גאולה כהן (התחיה צמת):

רק אנחנו מסוגלים לזה, כי כל הפחדים שלכם הם מתוך פסימיות.

אני רוצה לסיים בנימה אופטימית. אני חושבת שיש עוד הרבה לעשות. אשלח לך את הרשימה, כי אין לי זמן. אתה יודע בדיוק, כי כבר אמרתי לך את זה עליפה.

הנימה האופטימית שלי היא כלפי חבר הכנסת יוסי שריר. איפה חבר הכנסת שריר וחבריו ואיפה לוינגר וחבריו? כמה הצעות לסדר-היום עלו כאן להוריד התנחלויות — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן, הבטחת שזה המשפט האחרון. אני מבקש, עכשיו המשפט האחרון.

גאולה כהן (התחיה צמת):

45,000 מתנחלים בשטח — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן — — —

גאולה כהן (התחיה צמת):

זה המשפט האחרון. אתה לא נותן לי לסיים.

היו"ר א' נחמיאס:

זה כבר לא משפט, זה כבר פרק שלם.

גאולה כהן (התחיה צמת):

משפט אחרון, קצר או ארוך.

אני רוצה לסיים בנימה אופטימית. לוינגר אמר "אחרי" לכל הממשלות בנושא ההתנחלות, הוא יאמר "אחרי" והם יענו אחריי. אמן גם בנושא הביטחון, לא מפני שהוא חזק — מפני שהוא צודק. הוא יעבור על פני 100,000 שריר וחבריו, והוא האיש שיוכיל היום. הוא החלוץ האמיתי בשטח. הוא לא כל כך פוטוגני? לא פוטוגני.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

מלחמה ושנאה — — —

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

מי שמדבר על שנאה, אתה אוהב יהודים?

גאולה כהן (התחיה צמת):

הוא לא כל כך פוטוגני, אבל מפעל ההתיישבות שלו — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן, תודה רבה, סיימת את דברך.

גאולה כהן (התחיה צמת):

מפעל ההתיישבות שלו הוא הרבר הכי פוטוגני שיש בשטח.

לכן אני מביעה אי אמון בממשלה — — —

חוכרת כ"י ישיבה נ"ד

— הצעת סיעת התחיה צמח להביע אי אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהכנת ח"י המתיישבים —

לא אנסה לטשטש את חומרת האירועים בימים האחרונים. דוד פנחס ואהרן אביר, זיכרונם לברכה, נרצחו בידי טרוריסטים אש"פ ופ"ט. זהו רצח נפשע שאין עליו מחילה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

אתם אשמים בזה הרבח.

שר הביטחון י" רבין:

ממשלת ישראל אכלה על מותם ומשתתפת בצער משפחותיהם. מערכת הביטחון על כל זרועותיה תנקוט את כל האמצעים על-מנת לאתר את הרוצחים ולהביאם לדין, ואנו נשיגם.

אדוני היושב ראש, אנו מתמודדים ונמשיך להתמודד עם שתי בעיות מרכזיות: הטרור והפרות הסדר. בין שני סוגי הפעילות האלה יש אומנם קשר, אך הן מחייבות דרכי פעולה שונות. הנתונים שבידי מראים על ירידה יחסית במספר הפרות הסדר בשנה האחרונה בהשוואה לשנתיים שקדמו לה. היתה גם ירידה במספר הפיגועים, אך לצערי עלה מספר ההרוגים בשלושה בהשוואה לשנה שעברה. עם כל הכאב הכרוך באבדות, רצוני לציין שעדיין אין לדבר על חריגה מאירועים מסוג זה שהיינו עדים להם באזורי יהודה, שומרון ועזה במרוצת השנים שאזורים אלה נמצאים בשליטתנו. ירענו גם תקופות קשות בעבר, אבל לא אחעלם — הבעיות של התקופה הנוכחית אכן מחייבות את כוחות הביטחון ליתר עירנות ולפעילות מוגברת. שייתנו מענה הולם יותר על הבעיות העומדות בפנינו.

חברי הכנסת, צריך לזכור שאזורי יהודה, שומרון ועזה מתנהלים על-פי שלטון חוק, ודרכי התגובה על הפרות הסדר והפיגועים ננקטות בהתאם לכלליה ולכלליה של מערכת הענישה שבידינו. במשך השנים הותאמו הוראות הענישה ואכיפתן לתופעות שבאו לכיטוי בשטח. כך, לדוגמה, הוחמר העונש הקבוע בחוק על זריקת אבנים. אני מצטט: "מי שזרק אבן לעבר כלי תחבורה נוסע בכוונה לפגוע בו או באדם הנוסע בו, דינו מאסר עשרים שנה". התביעה הצבאית ובתי המשפט הצבאיים נוטים גישה מחמירה. כ-8 באוקטובר 1984 נזרק בקבוק תבערה לעבר אוטובוס שנוסע ליד מחנה הדישה. שני נערים שהודו במעשה הורשעו בבית המשפט ונידונו — האחד לשמונה שנות מאסר, מהן חמש בפועל; השני לשבע שנות מאסר, מהן ארבע בפועל. במקרה אחר, לפני כמה חודשים, נזרקה בבית המשפט הצבאי בבית-לחם על שישה נאשמים שזרקו בקבוק תבערה לעבר כלי רכב, מבלי שנגרם כל נזק, עונשי מאסר בין חמש לתשע שנות מאסר בפועל.

כוחות הביטחון מתמודדים עם בעיות אלה מדי יום. האחריות לכך מוטלת על מערכת הביטחון, ואנחנו נעשה הכול כדי לקיים את הביטחון באזורים אלה, על-מנת להבטיח ביטחון מרבי לתושבים היהודים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה ולישראלים הנוסעים בשטחים אלה, וזאת לצד החוכה המוטלת על המערכת להבטיח את קיומם של חוק וסדר בשטחים לכל התושבים השומרים על החוק ואינם נותנים ידם לא להפרות סדר ולא לפעולות פיגוע. ייעו חושבים הערכים החיים ביהודה, בשומרון ועזה, שהטרור לא יקדם את שאיפותיהם. הטרור רק מכביד וכביד על חייהם.

קריאה:

מה אתה מציע להם?

שר הביטחון י" רבין:

ככל שימהרו להכיר בכך, וככל שימהרו להסתלק מדרך הפרת הסדר ומהטרור, יקלו על עצמם, שאם לא כן — ניאלץ להכביד דינו.

הי"ר א' נחמיאס:

סיימת את דבריך.

גאולה כהן (התחיה צמח):
אני רוצה להביע אי אמון.

הי"ר א' נחמיאס:

לא. סיימת את דבריך. אני מצטער מאוד. סיימת את דבריך.

גאולה כהן (התחיה צמח):

לכן אני מביעה אי אמון בממשלה, שאיננה מסוגלת —

הי"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש ממך לרדת מן הבמה.

גאולה כהן (התחיה צמח):

— לאור החלטתה האחרונה, נוסף על הכול — —

הי"ר א' נחמיאס:

איוז התנהגות זאת.

גאולה כהן (התחיה צמח):

— לקדם ולשפר את נושא הביטחון ביהודה ושומרון.

הי"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן, רדי מן הבמה. איוז התנהגות זאת? זה לא נאה לך. לא נאה לך לנהוג כך.

גאולה כהן (התחיה צמח):

אתה לא נותן לי לסיים.

הי"ר א' נחמיאס:

לא נאה לנהוג כך.

הי"ר א' נחמיאס:

ישיב שר הביטחון. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י" רבין:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, במשך עשרות שנים אנו נלחמים בטרור הערבי על כל גלגוליו, ארגוניו ודרכי פעולתו. זוהי מלחמה מתמשכת, קשה ואכזרית. המתנהלת על-ידי אויבינו במטרה לפגוע ביהודים וכישראלים ולשבש את אורח החיים התקין בישראל. זוהי מלחמה שראשיתה בחזיתות ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל, אך סופה אינו נראה עדיין. לצערי, את הטרור אי אפשר לחסל סופית באמצעים צבאיים בלבד — —

מאיר כהנא (תנועת כך):

זה לא נכון.

שר הביטחון י" רבין:

— ומי יודע כמה שנות מאבק בטרור עוד עומדות בפנינו.

אש"ף הוכה בלבנון מכה קשה, אך אש"ף לא חוסל. לאחרונה אנו עדים להתקרבות בין ירדן לבין אש"ף. ירדן פתחה את שעריה בפני מנהיגי אש"ף. עמאן הפכה להיות מקום ריכוז, הכנון ומתן הוראות לביצוע פעולות פיגוע בישראל, ולכן יש השלכות שליליות על האווירה ועל הנעשה באזורי יהודה, שומרון ורצועת-עזה.

חברי הכנסת, מעל דוכן זה אמרתי בעבר ואני חוזר ואומר זאת היום: אנו נלחם בטרור האש"פיסטי ובכל טרור אחר בכל דרך אפשרית. נעשה כל הדרוש וכל שביכולתנו על-מנת לתת את מירב הביטחון ליישוביה ולתושביה של מדינת ישראל באשר הם שם.

— הצעת סיעת התחיה צמת להביע אי אמון לממשלה בשל אולת ידה בטיפול בביטחון כיהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים —

בני שליטא (הליכוד):

מה אתה רוצה מלוינגר והעצני? דבר על הטרור. יש שם טרור. דבר על הטרור.

מחמד ותד (מפ"ס):

— לבין ערבים שומרי חוק וסדר לטעמם — אותו חוק וסדר שאינו מחייב את חסידיהם ואינו מחייב אותם. הוא אינו מחייב אנשי מחתרת ושולפים מהירים למעשה או כפוטנציה. לוינגר והעצני מטיפים במקרה זה להפרת חוק ולמרידה בממשל. עלימנט שיתקיים דווקא בין הסוס הערבי לרוכבו היהודי. הם רוצים לראות את עצמם רוכבים לנצח. הטפה זו איננה משכנעת לא את הערבים ולא אנשים שיש שכל בראשם.

גם אם נניח לרגע שהערבים אינם שואפים לחירות משלהם ורק היהודים קנאים לחירות זאת — מה שאינו נכון, שני הצדדים רוצים את חירותם — הרי הם היו נדבקים בשאיפה זו רק מהטפותיהם של העצני, גאולה כהן, הפרופסור נאמן וכל האחרים שקוראים השכם והערב בעד החירות היהודית, כאילו אוזניהם של הערבים אטומות ואין להם שאיפות כלל.

אין כל סיבה שיקבלו את נוסחת הפרש והסוס, משום שנוסחת המאבק לעצמאות ולחירות קוסמת יותר ומושכת יותר ואין בכוחם של אימים וגירוש לבטל את הקסם של השאיפה לחירות.

כמה וכמה ממנהיגי ישראל היום היו מנהיגים של לוחמי החירות היהודים בתקופת השלטון הבריטי. כמה מהם נאסרו והוגלו. גם הוטלו עונשים קולקטיביים על היישוב. אך עונש ההגליה והעונשים הקולקטיביים לא עצרו את התהליך ההיסטורי, אשר הניב את הקמת מדינת ישראל.

הגיגום הסלקטיבי של המתיישבים בגדה, שרוצים לשכנע אותנו שמה שלא עבד על היהודים יעבוד דווקא על הערבים, הוא התנשאות, אשר בסופו של דבר תהיה בעוכריה של מדינת ישראל. לא לעולם יכנו פועלים ערבים את קריית-ארבע ואת ההתנחלויות ואילו מתנחלים יעסקו גם בעקירת נטיעות בתל-רומיידה. זו בושה שאין לה משל ודוגמה. שר הביטחון לא מצא לנכון להתייחס לאירוע זה ולוא במלה אחת.

לא רק הערבים הם קורבנות ההטפה המתנשאת והלאומנית של חסיד ה"ידי הקשה". אשר תובעים עין תחת עין. כאילו היינו בתקופת ימי-הביניים. העצני מתלונן שכחוריו מהמחתרת צריכים לבלות את ימיהם ככלא ונשיהם עגונות. אל מי הוא בא בטענות? הם קורבנות הטפותיו שלו והלכותיו של לוינגר. שניהם מספקים תחמושת רעיונית והלכתית למחתרות שהיו או למחתרות שבדרך. הם קוראים ברש גלי למרידה במלכות. הם מאשימים ממשל. שהוא כעצם ממשל מדכא ונוקשה, ברכוכיות ובהפקרת הביטחון של ההתיישבות. רק לפני רבע שעה שמענו את שר הביטחון מתפאר בתומרת העונשים המוטלים על זורקי אבנים.

המתיישבים הצליחו באמת להביא למצב שהעונש המוטל על ערבי בגין זריקת אבן הוא חמור יותר מהעונש המוטל על יהודי בגין הריגת ערבי. לא רק שאין צדק, לא רק שאין כל פרופורציה, אלא זוהי שערורייה ובושה לממשל.

הם, המתיישבים, משנים את התשחית הערכית של המדינה בלא היכר, משום שהממשל מגלה כלפיהם סבלנות ואורך רוח בלתי מוגבלים, ובסוף הוא עוד מוצא עצמו מואשם ברכוכיות ובחוסר טיפול יעיל. הממשלה מטפלת במפירי סדר ערבים בקשיחות מופרזת ומטילה עונשים קולקטיביים בלתי

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קיומם של חוק וסדר כיהודה, בשומרון ובעזה הוא באחריותה של מערכת הביטחון בממשלה ישראל נושאת באחריות הכוללת לכל אשר נעשה שם. ממשלת ישראל תממש את מלוא אחריותה. כל ניסיון להציג את הממשלה כמי שאיננה שולטת בשטח אין לו אחיזה במציאות. לכן, אני מציע לכנסת לדחות את הצעת האי-אמון.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לשר הביטחון. חברי הכנסת, ועדת הכנסת קבעה הודעות סיוע בשעור של עשר דקות לכל סיעה. רשות הדיבור לראשון הנואמים, חבר הכנסת מחמד ותד.

מחמד ותד (מפ"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דוד פתחס ואהרן אכידור, וזכרונם לברכה, נרצחו כשכבו האחרון בידי פנטים-לאומנים-קיצונים. הם מצטרפים לשורה ארוכה של קורבנות הפנטיות משני הצדדים, יהודים וערבים, בגלל העדר פתרון מדיני לבעיית הגדה המערבית ורצועת-עזה ובעייתו הכוללת של העם הערבי הפלשתינאי.

דמגוגים למיניהם עטו על ההזדמנות עלימנט להעמיק עוד יותר את השנאה ואת הפנטיות, ובעצם זוהי מטרתה של ההצעה להביע אי אמון לממשלה היום.

מרידת המתנחלים בגדה איננה דבר מפתיע. מדי פעם הם קמים ולוקחים את החוק לידיהם. העובדה שהם סגרו את הכבישים והפכו את עצמם לכוח שהוא מעל לחוק, אפילו לא גרר, לצערי, תגובה ישירה של שר הביטחון.

כל עוד לא ימצא פתרון לבעיה ילכו מרידות המתנחלים בגדה המערבית הכבושה ויחריפו. הם, כעצם נוכחותם, בהתגרויותיהם ובפרובוקציות, כפי שעושה אותן הרב לוינגר, מזינים את ההתנגדות הערבית להמשך הכיבוש הישראלי.

בני שליטא (הליכוד):

סוף סוף למדנו שהמתנחלים אשמים. נפלא.

מחמד ותד (מפ"ס):

מלוינגר ומהמתנחלים אפשר לקחת דוגמה איך "לצפצף" על החוק, איך לקחת אותו לידים, איך לעבור עליו ואפילו איך לכפות על הממשל הישראלי עד שיאמר "רוצה אני", או שיאבד את עשתונותיו ואת איונו.

שמענו את חברת הכנסת גאולה כהן מאיימת עלינו בחזרה אל ימי סכסטיה העליונים, שהתחילו בתקופת שלטונם של יצחק רבין כראש הממשלה ושמעון פרס כשר הביטחון. האיומים חוזרים אלינו עם שובם לשלטון. אז, כאשר שר הביטחון דהיום היה ראש הממשלה וראש הממשלה היה שר הביטחון, הם נכנעו למתנחלים כתחנת הרכבת של הכפר סכסטיה בנפת שכם. היום הם עדיין עומדים בפני אותה דילמה: האם להיכנע שוב לאיומי המתנחלים ולקבוצות הדמגוגים המסיתים נגד הממשלה, בטענה שהיא כאילו מפקדת את המתנחלים.

הפלשתינאים מודעים לכך שלא ניתן לחסל אותם או לדחוף אותם לשמורות טבע משלהם. כפי שרוצים לוינגר, אמנה, מועצת יש"ע — יהודה שומרון ועזה — ו"גוש אמונים". מי שאינם מודעים לכך הם דווקא אלה שרוצים לדחוף אותם לשמורות טבע משלהם.

לוינגר והעצני מטיחים דבר זעם בממשלה ומשמיצים נכואות חורבן על דו-קיום בין מתנחלים חמדנים — —

— הצעת סיעת התחיה צמת להכיע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתישבים —

האופן שבו צריך לטפל בארגוני המרצחים הוא ברור, וכבר קבעה הכנסת בהחלטה, ואני מצטטה: "הזכות והחובה להגן על אזרחי ישראל מחייבות לפעול בהתמדה נגד ארגוני המחבלים, בסיסיהם ומסייעיהם, עד אשר יושם קץ לפעולתם הנפשעת". לא תגמול, לא תגובה, אלא פעולה בלתי פוסקת ומתמדת, מתקפה כוללת, וזוהי, כפי שצינה הכנסת, חובתה וגם זכותה של ממשלת ישראל.

הכנסת, שקיבלה את ההחלטה הזאת, הוסיפה את המלה "זכות" לא בכדי. הכנסת על כל סיעותיה, למעט אחת, ראתה שלממשלת ישראל יש זכות לעשות מה שלא היו יכולים לעשות יהודים במשך אלפי שנים. עד אחרת, כוח מניעה וזכות מיגור שביכולתם להתמודד עם המאיימים על עם ישראל. חובתה של הממשלה להשתמש בכוח הזה ולעשות ככל שביכולתה כדי למגרם ולהשמידם.

עיני העם כולו נישאות לפעולות הממשלה ביהודה ובשומרון. הכול יודעים כי אם חס וחלילה לא תצליח הממשלה להבטיח את חייהם של אזרחי ביהודה ובשומרון, ספק רב אם היא תוכל לעשות זאת כאשר אזרחי הארץ. גם אויבנו צופים במה שקורה ביהודה ובשומרון. האומנם פעולות הטרור שנקטו נגדנו בלבנון יצילו גם ביהודה ובשומרון? הכול מצפים לראות כיצד תנהג הממשלה, ובהתאם לתגובתה תוסקנה מסקנות על-ידי רבים במקומות רבים. חובת הממשלה להבין זאת ולפעול בהתאם.

ממשלות ישראל שלחו מתיישבים להתישבות ביהודה ובשומרון. עקרון רציפות השלטון קובע, כי גם ממשלות מחליפות מבצעות את ההתיישבות של הממשלות הקודמות. אולם הממשלה הנוכחית, בקורי היסוד, אינה מהווה ממשלה מחליפה. היא, בקורי היסוד שלה, קבעה כי מפעל ההתיישבות יבוצר ויפותח, ולא זמן קיבלה הממשלה החלטה חשובה נוספת בדבר הקמת שש התנחלויות חדשות. האומנם אין בהחלטה זו מחויבות מחדשת, חזקה פי כמה, לביטחון, לקיום תנאים שבהם אפשר יהיה לקיים את ההתנחלויות האלה? האם יש כלל הבחנה בין ההחלטה להקים התנחלויות לבין הצורך והחובה להבטיח שתושבים ואזרחים הנוסעים אל אותה התנחלויות יוכלו לנסוע ללא חשש, והילדים הגרים באותה התנחלויות יוכלו להגיע לגן-ילדים, לבית-הספר, ללא איום של זריקת אבנים ומעשי טרור?

הליכוד שתוף לממשלת האחדות הלאומית. בעת הצטרפותו — הכול יודעים — הליכוד עשה ויתורים פרסונליים מרחיקים לכת — גם בנושא ראשות הממשלה תחילה, גם בנושא שר הביטחון — למרות היותנו הסיעה הגדולה ביותר, חשכנו שחשוב שתהיה ממשלת אחדות לאומית —

עבד-אללה דראושה (המערך):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

שעם ישראל זקוק לממשלת ליכוד לאומי, והבנו שלצורך כך אנחנו צריכים לעשות ויתורים פרסונליים. קיבלנו תמורה: התיישבות עקרונית ורעיונית, שהממשלה הזאת קיבלה על עצמה להיות אחראית להמשך מפעל ההתיישבות ביהודה ובשומרון. מובן שעכשיו יש המאשימים את הליכוד בדאגת יתר לביטחון המדינה, לביטחון ביהודה ובשומרון. מה הזעקה? — הם אומרים. מה אתם מתרגשים? יש פיגועים — אל תתרגשו. לא נסכים לעולם לקבל על עצמנו את הגישה הזאת. אנחנו מודים באשמה: אנחנו רגישים לנושא הביטחון

מוצדקים. עשרות צעירים ערבים נאנקים בבתי-סוהר תקופות ארוכות, כלי שיוגשו נגדם גיליונות אישום. מעצרים מלורים בהתאכזרות מתבצעים חדשות לבקרים בערים הראשונות ובמחנות הפליטים. רק ביומיים האחרונים נעצרו יותר מ-20 תושבי מחנה דהיישה — הממשל איננו מוכן לגלות את המספר המדויק. אנו חושבים שהמספר גדול הרבה יותר מכפי שהתפרסם בעיתונות. כל הדברים האלה יש להפסיקם ולחפש תחתם פתרון מדיני לכעיה.

"יתכן שאמנה, י"ש"ע, העצני, גאולה כהן ואחרים רוצים שהממשלה הזאת תיפול. אכן, ראוי שהממשלה הזאת תיפול. ראש הממשלה מדבר אחרת מכפי שמדבר סגנו, וסגנו, שמר, מדבר הפוך מכפי שמדבר ראש הממשלה. אך בגלל הנסיבות שבונין הצעת האי-אמון מועלית ואותו כוח פוליטי שמעלה אותה — אנחנו נמתין לסוף הדין, נראה איך יתפתחו העניינים ונקבע עמדה.

היור' א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת ממחמד ותד. אני מבקש להזמין את חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו — חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני הישר-ראש, כנסת נכבדה, איני יכול להסתיר את רגשי התדהמה והצער שאפפו אותי עם היוודע דבר מותו הפתאומי של חבר לסיעה, חברי למשכן, כאן במשכן הכנסת, יצחק וייגר.

בימים האחרונים מתנהל ריכוז בדבר השאלה מה הם ממדי הטרור הערבי המופעל נגד יהודים ביהודה ובשומרון. מוצגים מספרים וסטטיסטיקות שונות שמטרתם לתאר את מספר הפיגועים כיום בהשוואה למספר הפיגועים בעבר. יהודים מתנצחים בשאלה: האם יש יותר או פחות פיגועים ביהודה ובשומרון? רבותי חברי הכנסת, כולנו מאוחדים בדעה שיש יותר מדי פיגועים ביהודה ושומרון. בכל מקרה יש יותר מדי פיגועים וצריך לעשות הכול על-מנת שהפיגועים האלה ייעלמו, אם לא לגמרי, לפחות במידה ניכרת.

בין המתווכחים לגבי המספרים של הפיגועים האלה אין כלל חילוקי דעות על העובדה שחומרת מעשי הטרור קיבלה חפנית שלילית בשכונות האחרונות. התרבו זריקות של בקבוקי תבערה, יריות, ואף שילמנו בימים האחרונים בשני קורבנות. שחיהם ניטלו על-ידי מרצחים ודוניים.

כנסת ישראל כבר הביעה כעבר את דעתה פעמים רבות על מהותם ואופיים של ארגוני החבלה והרצח, שהאידיאולוגיה המנחה אותם היא חיסול יהודים כאשר הם יהודים. הנה, כשבוע שעבר החזיר רוד פנחס, השם יקום דמו, את חברו הערבי לביתו שבקלקיליה. בדרכו חזרה נרצח על-ידי המחבלים. למה? מרע? — משום שדאג להסיע את הפועל הערבי לביתו ולא הניח לו לעשות את הדרך ברגל? הטרור מכוון לפגוע ללא הבחנה. זהו כלי נשקם המתועב של המפעילים, המאיימים כעצם לחסל את מדינתנו ואת קיומנו הפיסי כאן.

המאבק איננו מוגבל, כפי שמנסים לתאר, למטרה זו או זו או למקום זה או זה. הוא מתנהל ביהודה ובשומרון בדיוק כשם שהוא מתנהל במחנה-יהודה, במעלות ובנהרייה. כשם שהוא מתנהל בשמיר וכשם שהוא מתנהל לא רק כאן בארץ-ישראל אלא גם במסערת גולדברג ובבית-הכנסת ברחוב קופרניק. בכל מקום שבו קיים יהודי מתנהל המאבק הזה. הוא אינו מוגבל, לא בגלל מטרה מדינית חלקית זו או זו ולא במקום זה או זה.

— הצעת סיעת התחיה-צמח להביע אי-אמון לממשלה בשל אזהלת ידה בטיפול בכיטחון ביהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים —

— אקדחים, קלצ'צ'וקים, חומרי נפץ ורימונים של צה"ל. אין אני נמנה עם המזלזלים או המקילים ראש כמה שקרה. אין אני נמנה עם אלה המנסים מייד לשלוף את אותן חשבוניות אוטומטיות על כל מקרה שקורה ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. אני נמנה עם אלה שדנים בכל מקרה לגופו, ואני מנסה לתת תשובות על בעיות שמתעוררות בלי לאבד פרופורציות. ודאי שמעולם לא נתתי לאירוע או לאירועים לסחוף אותי לאובדן האזון של כלל המשתנים, הפועלים על המערכת הנוגעת לשאלת עתידם המדיני של יהודה, שומרון וחבל-עזה — שאלה שהיא כה מסובכת ומורכבת.

השאלה העומדת לפנינו היום, אדוני היושב-ראש וחברי חברי הכנסת, היא האם מעבר להצטברות המדיניות קיים מצב חדש בשטחים. האם יש שינוי קו? האם אפשר לומר שמה שקרה הוא דבר כה חריג, שמחייב הצעת אי-אמון בממשלה? האם כאמת איבדנו את השליטה על שטחים אלה? האם המצב כפי שהוא מצדיק את הבהלה? האם הניסיון ליצור אווירה זו אינו משרת באופן ישיר את מטרות אש"ף? האם הבהלה הזאת אינה משרישה את התחושה שלא כדאי להסתובב ולחיות בשטחים אלה? האם בדרך זו איננו בונים את המוטיבציה להמשכן של פעולות כאלו ואף להבהרתן?

אין התדרדרות. אין קו חדש. ומי שמדבר על התדרדרות בונה כמו ידיו את ההסלמה וממילא נותן את ברכתו לאלה המנסים לערער את סמכותה של הממשלה כריכון.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

אתמול אמרת שיש — — —

בנימין כץ-אליעזר (יחד):

האזיני עד הסוף, חברת הכנסת גאולה כהן. אין שינוי קו ואין חריגה. כל אשר קרה הוא הצטברות מדאגה מאוד של אירועים שקרו בפרק זמן קצר. אך לאורך זמן צה"ל ושריית הביטחון ידעו להתמודד, מתמודדים, ואני בטוח שידעו לתת תשובות הולמות ונמרצות על מה שקרה ועל מה שיקרה. עלי-פי הערכתי, מדובר בשתיים-שלוש חוליות מקומיות שמסתובבות בשטח.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

מנין אתה יודע שיש רק שתיים-שלוש?

בנימין כץ-אליעזר (יחד):

אמרתי: עלי-פי הערכתי, לא אמרתי ידיעתי. אין לי צל של ספק שבעתיד הנראה לעין ישימו זרועות הביטחון את ידם על מרחצים אלה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההיסטוריה של העת החדשה מוכיחה ששום מדינה, ובכלל זה מדינות שהיו מעצמות, לא הצליחה לפתור בעיית טרור באמצעים צבאיים. תהיה אשר תהיה ההצעה לפתרון ממשי, הפתרון הוא רק מדיני. הצבא וזרועות הביטחון יכולים ומסוגלים להמעיט מחומרת הבעיה, לשכך את כאב התושבים במקום, אך לא לחסל את הבעיה, בוודאי לא חיסול מוחלט. אי-אפשר לחסל טרור באופן טוטלי, לא כאן ולא בשום מקום בעולם. טבעו של הטרור — ומי כמונו כתושבי מדינת ישראל מנוסים בכך — שהוא בא בגלים. ויהיה זה חוסר אחריות להבטיח את חיסולו המוחלט.

אנו עומדים בעידן של חוסר ודאות. וכל עוד יימשכו חוסר הוודאות ולא יהיה כיוון מדיני ברור, ימשיכו תושבי השטחים לתמוך בקיומו של הטרור, גם אם זו תמכה פסיבית. כתנאים צבאיים ומדיניים אלה מערכת הביטחון מתמודדת עם בעיות השטח בצורה האופטימלית ביותר. הצבא ידע לתת תשובות

ונמשך להיות רגישים לו. אנתנו, בניגוד לאחרים, לא נסכים לקחת על עצמנו סיכונים מיותרים, כי נושא הביטחון הוא הנושא החשוב ביותר, תמורתו הליכוד היה מוכן לעשות ויתורים אבל הוא לא יסכים לעולם לוותר עליו. והביטחון, כאמור לעיל, אינו ניתן לחלוקה. אין הונחת הביטחון ביהודה ובשומרון בלבד. הונחת הביטחון ביהודה ובשומרון היא עיקרנו, שפירשו — הונחת ביטחוננו של כל אזרח במדינה הזאת.

עבדיאללה דראושה (המערך):

יש הברל בין מתנחל ובין אזרח.

מיכאל איתן (הליכוד):

שותפות של הליכוד בממשלה כלשהי תהיה מותנית בכך שממשלה זו אכן תנקוט את כל הצעדים המתאימים להבטחת אותו ביטחון. הליכוד, שחולל את המפנה ההיסטורי ביהודה ובשומרון, שבזמן היותו המרכיב הראשי של הממשלה הוקמו ביהודה ובשומרון למעלה מ-100 יישובים. אפשר לבטוח בו, ניתן לתת בו אמון שהוא אכן, בעצם נוכחותו וישיבתו בממשלה, יהיה כלב השמירה של הביטחון ביהודה ובשומרון. בצפון הארץ ובארץ-ישראל כולה, יש לנו אמון ששרינו ושרי הממשלה כולם ימלאו את התחייבותיהם עלי-פי קוד היסוד המוסכמים של הממשלה ואכן יפעלו עלי-פה.

ולסיום, כמה משפטים בקשר להתיישבות ביהודה ובשומרון. מצד אחד מנסים לדבר על שורשים, ומצד שני — על ארעיות ההתיישבות ביהודה ובשומרון. רבותי, מחר, בטי"ו כשכט, ישחלו ביהודה ובשומרון אלפי עצים נוספים כעשרות נקודות יישוב חדשות. חבר הכנסת דראושה, השרים של אותם עצים יעמיקו ויגיעו לשרידי היישובים היהודיים שהיו קיימים כאן עוד לפני שעמנו הוגלה מארצו השורשים האלה ייצרו את הקשר שאינו ברי-ניתוק כאן בארץ-ישראל. מאות יישובים חדשים ביהודה ובשומרון יחדשו את היישוב היהודי. לא אבינים, לא בקבוקי תבערה ולא כדורים ימנעו זאת.

עבדיאללה דראושה (המערך):

מיכאל איתן (הליכוד):

וכל מי שמפקפק בכך מחזמן יום ליום ליהודה ולשומרון. לראות שחרף המעשים האלה החיים מתנהלים, העצים ניטעים והיישוב מתחדש, פורח וגדל.

כל ממשלות ישראל שבהן יהיה הליכוד שותף, והממשלה הנוכחית במיוחד, ימשיכו, יבטיחו ויסייעו לקיומו של מפעל התיישבות זה ולפיתוחו. על כן סיעת הליכוד תדחה את ההצעה להביע אי-אמון לממשלה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מיכאל איתן. רשות הדיבור לחבר הכנסת בנימין כץ-אליעזר, ואחריו — לחבר הכנסת יובל גאמן.

בנימין כץ-אליעזר (יחד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבועות האחרונים אנו עדים לשרה של אירועים חמורים ביהודה ובשומרון. באחרון שבהם קיפח את חייו חייל צה"ל אהרן אבידור ז"ל, אשר נפל לאור היום מיריית אקדח מדיני של רוצח. קדמו לכך זריקת רימונים על אוטובוס בקלקליה, מארב לאוטובוס סמוך לנבי-דינאל והתפוצצות בקבוק תבערה, שבה קיפח את חייו דוד פנחס ז"ל. מבחינה זו אני מבין ללבם, לדאגתם ולחרדתם של התושבים היהודים ביהודה ובשומרון.

אדוני היושב-ראש, לפנינו הצטברות מדאגה, עלייה בנועזות וריכוז התופעות של שימוש באמצעי לחימה תקנים

חוכרת כ', ישיבה נ"ד

— הצעת סיעת התחיה צמת להביע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון כיהודה ובשומרון ובהכנת חיי המתיישבים —

שהחוק והסדר אינם נכפים כפי שהם צריכים להיות נכפים עלידי צה"ל — נדחק את המתנחלים להרגשה שהם מופקרים והדברים יגיעו למה שהגיעו בעבר.

אין להתפלא שכאשר נערכים סקרים על דעת הקהל בישראל, תוצאותיהם אינן שונות מתוצאות הסקרים על מה שקרה בניוירוק, כאשר אותו כרנר גץ פגע באקדח שהיה בידי ללא רשיון בארבעה אנשים שנטפלו אליו.

אם אין אנו רוצים לדחוק את המתיישבים למצבים כאלה, להוציאם באחריותנו או למצבים שמחוק לחוק, אנו חייבים להיות במצב שבו החוק מתמלא על-ידי מי שהדבר מוטל עליו. הביצוע צריך להיות בידי הממשלה, כידי הצבא.

צריך גם לזכור, שאם יש לנו היום כ-45,000 מתיישבים, אפשר גם לגשת אליהם בגישות המקובלות בצהלה, או בכל מקום אחר, ולתת להם אפשרות לקיים ביישוביהם משמר אוחז, לתת להם סמכות לשמור על הסדר בעצמם בגבולות מסוימים.

צריך גם לזכור, וזאת אין זוכרים בדרך כלל, שמאותה כחינה ביטחונית שבה צה"ל חייב בהכנתם של המתיישבים, מאותה בחינה הם מסייעים היום גם בנושא הטרור, בהכנתם תל-אביב וירושלים וכפר-שמריהו. אנו צריכים לדעת היום ש-45,000 היהודים הגרים ביהודה ובשומרון הם אלה שמונעים מחוליות מחבלים להסתובב באופן חופשי במדינת ישראל, ומצבם שונה לחלוטין ממצבם של יהודים שאינם גרים בשטח. כל אשה ואם עם חינוך, הנוסעים בערב במכונית מקדומים לכפר-סבא, מוסיפים לביטחון, מוסיפים בעצם נוכחותם. כביש שיש לאורכו יישובים יהודיים, נוסעים בו אחרת מכפי שנוסעים באזור שאין בו נפש יהודית, לכן, המתיישבים עצמם ממלאים גם משימה ביטחונית במלחמה בטרור.

כבוד היושב-ראש, אני רוצה להזהיר היום גם מפני אפשרות אחרת. אני מקווה שהיא לא תהגש, אבל אין ספק שכשם שבמלחמה במחבלים בלבנון אמרה ממשלת הליכוד שהיא לוחמת את מלחמת ארץ-ישראל, מפני שזו היתה מלחמה באש"ף, וזה אותו אש"ף, הרי אם יקומו מחדש בסיסי אש"ף בצידון ובמקומות אחרים, אין כל ספק שיהיה בכך עידוד עצום לפעילות מחבלים גם ביהודה ובשומרון.

אני קורא ב"ידיעות אחרונות" של היום ידיעה מדמשק האומרת: להילחם בישראל בשטה הלבנונית. כל הערכים חייבים ללמוד את השיעור הדרוס-לבנוני. הדרך היחידה להילחם בישראלים היא התקוממות אזרחית מזוינת. דברים אלה נשמעים בימים האחרונים בדמשק — כך מספר מומחה בעל-שם ששב לא מכבר מכיור כבירה הסורית.

יש כבר מי שאומר זאת גם בצד היהודי, מי שמוכן להתקפל. אני רוצה להראות שהקרקע כשלה לדברים האלה. היום בעיתון "חדשות" כותבת למכתב למערכת על פטרוני: על מה המהומה? המתנחלים לוחמים מתושבי השטחים את אדמותיהם, ממרדים את חייהם, כל אדם נורמלי ובעל כבוד חייב להתנגד לכך. אני מבינה את הקשקושים האלה: בלבנון יורים, ולכן צריך לסגת; בגדה יורים ולכן צריך להישאר. בלבנון מותר להתנגד לכיבוש ובגדה אסור?

אמנון לין (המערך):

מה אתה מתרגש? היו כאלה שהתנגדו להתיישבות בעפולה. אם כן, מה אתה מתרגש?

נמרצות על המצב שנוצר, וכוודאי אין לי ספק ביכולתם המבורכת של זרועות הביטחון, אשר ראויים לכל שכח בתנאים אלה, ובמיוחד בשטחי יהודה ושומרון.

אל לאיש להטיל דופי ביכולתם של הצבא וזרועות הביטחון. אל לאיש להתיימר לתפוס את מקומם, לא בהצהרות, לא באיומים, וכוודאי לא במעשים. חוק וסדר חייבים לחול על כולם, בלי הבדלי השקפה ודת. אל לנו לתת את ידנו לאנרכיה, שבמהותה פוגעת לא רק במה שהצלחנו להשיג — והצלחנו להשיג הרבה — אלא בעיקר בסמכותה של הממשלה, בהיותה ריבון. ומכאן חובתה של הממשלה, ושלה בלבד, להגן על חושביה ככל אתר ואתר, בלי הבדלי השקפות פוליטיות. כל ערעור על סמכותה של הממשלה עלול להוביל אותנו למצב חמור עוד יותר, שכן הדבר יטיל נטל נוסף על מערכת הביטחון, וממילא יקטין את הסיכוי לפתרון מדיני.

על כן, אדוני היושב-ראש, סיעתנו תתנגד להצעה להביע אי-אמון לממשלה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת בן-אליעזר. אני מזמין את חבר הכנסת יובל נאמן, ואחריו — את חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

יובל נאמן (התחיה-צמת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לנו האמון המלא בצה"ל ובפעילי הביטחון. אבל, גם הצבא הטוב ביותר אינו יכול להשיג את יעדינו אם אין בידו הכלים. הכלים והנושק במלחמה בטרור הם בחלקם הגדול כלים שהדרג המדיני, המשפטי והאדמיניסטרטיבי יכולים לתת. מה שחסר לצה"ל ולמשטרה בביצועים המוטלים עליהם ביהודה ובשומרון ובעזה הם אותם צעדים שעל קצתם שמענו היום מפי שר הביטחון בתמונה שהציג כאן, והם הולכים בכיוון הנכון: צעדים הקשורים בענישה, בשינויים בשטח, פינוי אזורים הקרובים לכבישים, או פעולות אחרות מהסוג הזה. ענישה אדמיניסטרטיבית, פעולות שונות שממשלות ישראל בעבר הרחקו נקטו אותן, בעבר הקרוב חדלו לנקוט אותן, וייתכן שהיום נראה כי קשה לחזור אליהן, אבל הצרכים מחייבים אותן.

כבוד היושב-ראש, טענתנו היא על גישתה של הממשלה. הודעת הממשלה לאחר הדיון השבוע והודעות קודמות ששמענו אותן הזכירו לי, במידה מסוימת, את ימי הבריטים. כאילו הממשלה היא איזה גורם נייטרלי ומדובר בהפרדה בין יהודים לבין ערבים, כאשר הממשלה תדאג שליהודים ולערבים יהיה ביטחון. כאילו שני הצדדים מתקוטטים ויש גורם נייטרלי בעניין. ממש ימי אברג'ילדה וקאוק'י, וממשלת המנדט היא המפרידה בין יהודים לערבים. אני מוכרח לומר, שבשכחתי כממשלה הקודמת גם כן היתה לי לעתים קרובות הרגשה כזאת. כל אותם דיונים שנכפו על הממשלה הקודמת בנושא "ועדת קרפ", ושבחם עסקנו ימים שלמים בשאלה של ערבים שנפגעים, בשעה שהמעשה המדובר הוא עוד מימי אברג'ילדה וקאוק'י בתקיפת ההתיישבות היהודית.

זוהי הגישה שהאווירה של השנים האחרונות עוררה אותה, ושיש מקום לצאת ממנה, לחרוג ממנה. אני שמח שבדברים שהשמיע כאן שר הביטחון נשמעה באמת נימה אחרת.

אבל גם הצגת המתנחלים כמתחככים, ראיית המתנחלים כסיבה המצדיקה את פעולת הצד השני, כפי ששמענו גם מפי שר המשטרה וגם בהודעות אחרות, כאשר למעשה דוחקים בכך את המתנחלים אשר אין מגינים עליהם, ואם נחזור למצב

— הצעת סיעת התחייה צמח להביע אי אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים —

יובל נאמן (התחייה צמח):

אני מסכים אתך בהחלט. יש קולות כאלה, ואותם קולות יקומו ויעלו ויאמרו מה שיאמרו.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יובל נאמן (התחייה צמח):

אני הייתי אומר, שחשש מיוחד צריך לעלות בנו בשעה זאת, עקב ההתלקחות שהיא קצת מעבר לשגרה, ההצטרבות המתרחשת בימים אלה, אם אלה כמה חוליות ואם זו פעילות ספורדית. בכל זאת, חשוב לפעול מהר ובהחלטיות לגבי אותה הצטרבות והחמרה. שאנחנו רואים עכשיו. אין לתת לאפשרות כזאת לצמוח מתוך חוסר תשומת לב בשעות הראשונות, כי ייתכן שיש מי שמסתכל כדי לראות האם לא נוצרה היום שעת כושר כזאת.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה לחבר הכנסת יובל נאמן. רשות הדיבור לחבר הכנסת אבנר חי שאקי, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי.

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב ראש, כנסת! נכבדה, אני מבקש לפתוח בהבעת תודה עמוקה וצער עמוק על פטירתו בלא עת של חברנו, חבר הכנסת יזיגר, הכורך. אנו משתתפים בצער משפחתו. יהי זכרו ברוך.

חברי הכנסת, לדעתי, אין עוד ספק, כי אכן היתה התדרדרות במצב הביטחון ביהודה ובשומרון בשבועות האחרונים. היא מתבטאת בגלי טרור מחודשים, שהביאו בין השאר לרצח אזורי של אורח ושלי ושל חייל העומד על משמרתו, לפציעתם של אחים ולהטלת טרור על המתנחלים והמבקרים ביהודה ובשומרון. המטרה האחת היא ברורה: להפחיר ולהרתיע מפני נסיעה בכבישים הללו ומפני המסך תקין של חיים יהודיים ביישובים היהודיים הקיימים שם.

הסלמה זו, המסכנת יום יום את ביטחונם ואת חייהם של יהודים ביהודה ובשומרון בצורה ברורה וקשה כל כך, הגיעה לנקודה קריטית, המחייבת טיפול נמרץ ובלתי שגרתי מצד ורועות הביטחון, ובמידת הצורך אף נקיטת אמצעי ענישה חמורים יותר, ואם יש צורך, חמורים ביותר, שיהיה בהם כדי להרתיע את הפושעים הללו, להאט ואולי אף לבלום את מסע הטרור הרצחני של אש"ף וורועותיו. מסע שהיקפו הולך וגדל במידה מרעיגה ביותר. יש להביא לרגיעה יחסית ולהמשך תקין וטובי של החיים ביהודה ובשומרון.

מחובתה היסודית של ממשלת ישראל, ומחובת משרד הביטחון בראש ובראשונה, להבטיח הגנה מרבית על הנוסעים באוטובוסים ובכלי רכב אחרים בשעות היום ובעיקר בשעות הלילה. על ממשלת ישראל להבהיר לטוריסטים ולשולחיהם ולכל התושבים הערבים ביהודה ובשומרון, שישראל לא תסבול ולא תאפשר פגיעה בתושבים שקטים, המנהלים חיים אזרחיים, יוצרים ושלווים למופת, וכי בכונתה לעשות כול שביכולתה כדי לעקור טרור זה ומבצעיו השפלים מן השורש בכל הדרכים הנאותות שכוחות הביטחון ימצאו לנכון.

עלינו להדגיש ולחזור ולהגיש, באוזני ידידים ובאוזני אויבים כאחד, כי כל היישובים וההתנחלויות שהוקמו ביהודה ובשומרון הוקמו על-פי החלטות מתייבות, שנתקבלו כדין על-ידי ממשלות ישראל, מכוח זכותם הנצחית והבלתי מעורערת של היהודים לחיות ולהתיישב בכל רחבי ארץ אבותיהם המשוחררת, בכל האזורים המשוחררים הללו.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

זכות זו היתה והינה זכות היסטורית, דתית, מוסרית ומשפטית. שנקנתה מחדש במלחמת ששת הימים בדם ובמסירותם של הטובים שבבנינו.

על כולנו, חברי הכנסת, בלא הברל השקפה ביחס לעתידם הסופי של אזורים אלה, לעמוד במלוא התוקף והצלילות מאחורי המתיישבים הנחרצים והנאמנים ולהגן עליהם בכל הכוח והאמצעים שבידינו מפני כל התנכלויות ומתנכלים, ותהיה והותם אשר תהיה. שפה רפה, המניחה מקום להרהור כי ישראל תוותר על חלק ניכר משטחים אלו, היא בוודאי אחד הגורמים החשובים, אם לא החשוב שבם, להרמת ראשו של הפתן האש"ף. המבקש להתגבר בדרך זו על תוצאות תבוסתו הצבאית בלבנון, המעבר מידידי אבנים — מעשה חמור ונפשע כשלעצמו — להטלת כבוקי הבערה, לירית מטווח קצר ולרצח בדם קר של יהודים חפים מפשע, אורחים וחיילים כאחד, חייב לתפוס מקום ראשון במעלה בהתייחסות וזרועות הביטחון למעשים הנפשעים הללו, ושליחי הטרור האש"ף חייבים לבוא על מלוא עונשם בכל חומר הדין ובמהירות האפשרית.

אי אפשר שלא להביע צער ודכר ביקורת על העונשים הקלים מדי, המוטלים על מסיתים, מפירי סדר, מידידי אבנים ומבצעי פשעים חמורים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

20 שנות מאסר זה לא מספיק?

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

אתה מפריע בקביעות, אדוני, ידידי. הם פושעים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

10 חודשי מאסר הוטלו על מי שהטמין פצצה באוטובוס, ושם — הוטלו 20 שנות מאסר.

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

אתה לא גינית את רצח שני אלה ולו במלה אחת. אין לך זכות מוסרית לפצות פה, וכן אין זכות לאיש מאלה שלא גינו את הרצח של יהודים. אינני מאמין שהם אינם מפלים בין דם לדם. כל עוד אתה סבור שדם ערבי קדוש מדם יהודי, אינך וכאי שאתיחס אליך כלל ועיקר.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

גאולה כהן (התחייה צמח):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת מיעארי, אני מבקש שלא להפריע.

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

אתה מפלה בין דם לדם.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כולם בני אדם.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת מיעארי,

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

אתה לא גינית, אתה פחדן ומוג לב אם אינך מגנה את הרוצחים הללו.

חוברת כ', ישיבה נ"ד

— הצעת סיעת התחיה-צמת להביע אי-אמון לממשלה בשל אוחלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהכנת חיי המתיישבים —

הסתה נתעב נגד המתנחלים, שכלל את ההצהרה המרושעת והנפשעת, שאין כמיה לחומרה, כי "חיסול המתנחלים אינו רצח", אם זו אינה הסתה לרצח, מהי הסתה לרצח? הרעת איננה סובלת את אדישות הממשל שלנו באזור לנוכח הסתה זו של ישראלים שונאי עמם וארצם. אנו מפנים את חשומת לב היועץ המשפטי לממשלה להסתות פרועות אלו של ישראלים, בכתב ובעל-פה, על-מנת למצות עמם את הדין ולהפעיל נגדם את הוראות חוק העונשין הישראלי.

כמו כן, אנו חייבים להבהיר לאלה מבית ומחוץ המבקשים לנצל את החלטת הנסיגה מלבנון כדי ליצור אווירה של אי-אונים ומבוכה, כאילו נסיגה מלבנון חייבת להביא לנסיגה מיהודה ומשומרון.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת שאקי, משפט הסיום, בבקשה.

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):
אדוני היושב-ראש, אני מסיים.

טעות גסה בידם. לא הרי יהודה ושומרון כהרי לבנון. מעולם לא תבענו זכות למילימטר רכוב בלבנון. אבל, תבענו גם תבענו ואנו עומדים על זכותנו ביהודה ובשומרון.

אנו נותנים אמון מלא בשר הביטחון מר רבין — שמעשיו הגדולים בעבר למען ביטחונה של ישראל ידועים — כי יעשה כמיטב יכולתו כדי להפעיל את צה"ל ואת כוחות הביטחון להתמודד עם ההסלמה החדשה בתוצאות, בנקיטת מדיניות יד תקיפה, עד שתיגדע הדי המורמת כנגד יהודים, אזרחים נאמנים, גאים בעמם, החיים בשלווה ובשלום ביהודה ובשומרון.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר וילנר, ואחריו — לחברת הכנסת שולמית אלוני.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חברין הסכימו להקמת שתי מדינות.

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):
אנחנו מעולם לא הסכמנו על זה.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת תופיק טובי, אתה יודע שחבר הכנסת מאיר וילנר צריך לקום ולדבר עכשיו. אינך סומך עליו שיאמר את מה שאתה חושב?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שאלתי שאלה לגיטימית.

היו"ר א' נחמיאס:

כן, אבל הוא כבר סיים את דבריו. שאלת אותו והחזרת אותו לדוכן.

בבקשה, חבר הכנסת מאיר וילנר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סיעתנו תימנע בהצבעה על הצעת האי-אמון הזאת. כי אין לנו אמון בממשלה ואין לנו אמון בסיעת התחיה: בעצם, אין הבדל גדול ביניהן.

מדברים פה הרבה, אבל לא לעניין. מדברים על דברים צדדיים, מדברים על תוצאות, לא על שורש הבעיות ולא על הסיבות. האשם בכל שפיכות הדמים הבלתי-פוסקת ובקורבנות הישראלים והפלשתינאים הוא בכיבוש וכדיכוי. לכן, הדרך

מוחד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה שקרן. אינך יודע שיש לי הודעת גינוי?

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת מיעארי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. כבר קראתי אותך לסדר פעם אחת, ואם אתה רוצה שאוציא אותך, המשך להפריע.

גאולה כהן (התחיה-צמת):

— — — חיסול מתנחלים אינו רצח.

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

אני מתייחס לזה ואני מבקש תשובות — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת שאקי, חכה רגע בבקשה. חבר הכנסת מיעארי, אני מבקש ממך להפסיק להפריע.

מוחד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
רק קראתי קריאת ביניים.

היו"ר א' נחמיאס:

זו היתה רק קריאת ביניים אחת?

מוחד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
שתיים.

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (חזית דתית לאומית):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

איש לא יוכל לטעון עוד שלא שלא היינו עדים לאחרונה להחמרה מסוכנת כמצב, פרי הגברה שיטתית ומתוכננת של הפעילות החבלנית הרצחנית באזורים השונים של יהודה ושומרון. המועצה הלאומית הפלשתינאית ברמת-עמון, שזכתה לברכות ולעידוד מצד כמה חברים בלתי אחראיים בבית הזה, הבטיחה באחת מהחלטותיה "הגברת המאבק המזוין בחוף השטחים". האומנם נאפשר לה ולמנהיגיה, מנהיגי הרמים הללו, לעמוד בהבטחה זו בלא לחוש בתגובה הולמת של כוחותינו במקום, שתשים לאל הבטחות וכוונות דזון אלו? אדוני שר הביטחון, זו תביעה אלמנטרית של אזרחי ישראל מממשלתם לדאוג בצורה היעילה והיערנית ביותר לביטחון המתנחלים. הנמצאים שם בזכות מוסרית ועל-פי החלטות ממשלות ישראל, לרבות קווי היסוד של הממשלה הנוכחית. זכותם הבסיסית היא לנהל שגרת חיים שלווה בחבל ארץ הידוע ומוכר להם כארץ אבותיהם.

אנו קוראים לממשלה להבהיר בדברים מפורשים ונחרצים, כי טרור אש"פ רצחני זה לא ירפה את ידנו, ולא זו בלבד שיינקטו הצעדים ההולמים וייתנו העונשים המתאימים למבצעי הפיגועים — לרבות עונשי מאסר לתקופות ארוכות וגירוש אל מעבר לגבול, אם יהיה צורך בכך — אלא אף שתימשך תנופת ההתנחלות, שתמש את הזכות ההיסטורית שלנו בחבלים אלו, כמובטח בקווי היסוד של הממשלה וכפי שהוחלט לאחרונה בממשלת האחדות הלאומית.

בין האמצעים החיוניים הנדרשים עתה מצד הממשלה: מניעת פעילות טרוריסטית גלויה במכללות הלאומיות, הענשת העבריינים ביד חזקה ומניעת השתוללות פרועה והסתה חסרת אחריות של גופים ישראליים במכללות אלו, ובראשם מה שקרוי "הוועד למען אוניברסיטת בירזית". מנהיגם המופקר של אלו העו לאחרונה לנסות ולהפיץ בכנסת חומר

— הצעת סיעת התחייה צמח להביע אי אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהכנת חיי המתיישבים —

האדמה המעובדת בגדה המערבית נלקחה מהאוכלוסייה הפלשתיאנית. 40% של כל שטח הגדה כבר הוכרו רשמית כמה שקרי ארמט מדינה.

אני רוצה להביא עדות של אדם שרכים מעריכים אותו — אני מתכוון לדב ירמיהו. הוא ביקר עם קבוצת אנשים במחנה דהיישה וכתב על הביקור בעיתון "דבר", כ"ב בנואר, ואני מצטט: "מול הפרובוקציה של לוינגר שמעבר לכביש — — חוריה של מחנה הסגר לכל דבר — — עשרת אלפים נפשות מצטופפות על קילומטר רבוע אחד. דור שלישי חי בצפיפות נוראה, בזוהמה, בחוסר שירותים אלמנטריים — — הממשל הצבאי קשוח ולוחץ בכל דרך אפשרית. היעילה שבהן היא מתן יד חופשית למתנחלים להשתולל במחנה כאוות נפשם. הנוכחות הפרובוקטיבית של לוינגר היא דוגמה טובה לכך. כל בנייה חדשה אסורה". הוא מסיים: "הכוונה ברורה ומפורשת — להעביר את כל התושבים מכאן ולפנות את המקום כשביל תוכניות ההתנחלות. האם ייפלא כי אל מול כל אלה המתת, הועם והמחאה מתפרצים כאלימות? משטר הדיכוי של הבריתים נגדנו הגיע רק לעתים נדירות בחומרתו לזה הנהוג בשטחים הכבושים".

חברי הכנסת, ארגון הטרור של המתנחלים עומד עכשיו למשפט. הוא מקבל עונשים קלים. מפלגות פוליטיות וסיעות בכנסת מכיעות אהדה גלילה לטוריסטים הללו — התחיה, מורשה, הליכוד, המפד"ל ואחרים. עכשיו אלה מאיימים במרד צבאי. הטרוריסטים מבין המתנחלים הם ה"ד.ש.ו. הישראלי. אך למרבה הצער אין אצלנו בשלטון דהגול שיבין את התקופה, את הריאליזם המדיני, למתייהרים ולמתנשאים אגיד כי באלג'יריה היו מיליון מתנחלים צרפתים — כלום זה שינה את מהלך ההיסטוריה? כלום לא הושגה שם העצמאות?

אתם לא רוצים ללמוד את הלקח לא מסיני ולא מלבנון. המלחמה הברכרית בלבנון, השמדת עם, הרס ערים, הרס כפרים, הרס מחנות פליטים, שימוש בכל הנשק המודרני שהשתמשו בעולם כולו, מה לא עשיתם? — דיכוי אכזר, מחנה אנצאר, עינוי תופת, הקמת כנופיות של צבא דרום-לבנון. שיתוף הפלגנות הפשיסטיות, סברה ושחילה. והסוף — תיאלצו לסגת. אני שואל: בשביל מה צריך היה את אלפי ההרוגים והנפוצים הישראליים ועשרות אלפי ההרוגים והנפוצים הלבנונים והפלשתיאנים? זה הביא בישראל להרס הכלכלה, החברה והמוסר. אני שואל: כמה דם עוד צריך להישפך עד שתהיו שפויים, תצאו מהגדה ותעשו שלום צודק?

עכשיו חזר שר הביטחון מאמריקה, יפה. כנראה הגיעו שם להסכם. כפי שהוא הכריז ואמר עוד בשהותו בארצות הברית אחרי שיחות עם ראש הממשל: "ההרכתת הליך השלום באזור היא במקום הרביעי בסדר העדיפויות שלי. קודם נגמור לשקם את הכלכלה, נסיים את הנסיגה מלבנון, נחמם את היחסים עם מצרים ואז ניגש להרכתת תהליך השלום".

אבל, אנחנו זוכרים אותו. הוא אמר: "עם אשף" — רק בשדה הקרב". והוא לא שינה את דעתו. אני מבין. הוא אמר עוד, ואני מצטט: "כל הכרה בנציגות פלשתיאנית כלשהי, משמעותה מדינה פלשתיאנית, ואני מתנגד לזה". פירוש הדבר, שסומכים על הכרעה צבאית. אני מזהיר מפני הפוליטיקה הזאת. הכיבוש מביא לדיכוי להתנחלויות, לסכנת פשיזם ולהתפשטות הגזענות.

אני רוצה להסכים לדבריו של המרצה לחינוך כאוניברסיטת חיפה יוסף שמרון, אשר כתב ב"הארץ" — אני מצטט אותו: "כאשר החרדת התודעה היהודית איננה מלווה

להגיע לחיים נורמליים היא לשים קץ לשפיכות הדמים ולצאת משם. מהגדה המערבית ומרצועת עזה, לפרק את ההתנחלויות ולהסכים לשלום ישראלי-פלשתיאני צודק, למדינה פלשתיאנית בצד מדינת ישראל. אין דרך אחרת.

אנו מצטערים על כל קורבן ישראלי או פלשתיאני ומאשימים בכך את מי שרוצה להמשיך בכיבוש, מי שרוצה לחסל בכוח הזרוע את העם הפלשתיאני ואת זכויותיו הלאומיות.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):
אף אחד לא רוצה לחסל.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
המתנחלים מבצעים פעולות טרור, עורכים פוגרומים במחנות פליטים, בערים ובכפרים. הם זוכים להבנה מצד כוחות הכיבוש. הנה מה שקורה עכשיו בגדה, מה שעושים לוינגר ואנשיו.

מאיר כהנא (תנועת כך):
הרב לוינגר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מקיימים זה שבועות מבצע התגרות מלווה התפרצויות נגד תושבי מחנה הפליטים דהיישה.

מאיר כהנא (תנועת כך):
המסכנים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
המטרה היא לחסל את המחנה. בכל פעם שהם רוצים להרחיב התנחלויות, הם מקימים היסטוריה ומארגנים פרובוקציות. הממשלה מיד נכנעת, מבצעת מעצרים המונים במחנה הפליטים דהיישה. מי ששמע מפי התושבים מה שעשיתם שם — —

מאיר כהנא (תנועת כך):
חבל עליהם. הם מסכנים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אין כל אמינות למה שדיבר כאן שר הביטחון. בדהיישה הוציאו כפראות, תוך שכירת דלתות, באישון לילה אנשים מהמיטות. היכו, התעללו והטילו עונש קולקטיבי על המחנה בדהיישה.

מאיר כהנא (תנועת כך):
מוסקבה, סטלין.

הי"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת כהנא, אני חושב שנחתך לך את האפשרות לקרוא קריאות ביניים בנחת. אנא, ברוך טובך.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ואתמול הטילו עוצר על ערים שלמות — אל-בירה ורמאללה. שר הביטחון מופיע פה ואומר: אנחנו מגינים על כולם. לא פוגעים בחפים מפשע.

בזמן העוצר נותנים למתנחלים לארגן מסיבת עיתונאים של הסתה ואיומים. המתנחלים חוסמים כבישים וכוחות הכיבוש למעשה לצדם. לוינגר יורה, נכנס עם כנופיות לתוך המחנה דהיישה עד לסגור, והכול בסדר. נכנעים לתביעות המתנחלים ומטילים עונשים אכזריים על ילדים בני 14 — 15. מאיימים בגירושם, בסחימת בתים, בהחמרת הדיכוי הכללי וכן בהתנקה כלכלית. המטרה היא פוליטית — רוצים שיסתלקו כדי להקל את הסיפוח. כבר עכשיו יותר ממחצית

חוברת כ', ישיבה נ"ד

— הצעת סיעת התחיה-צמח להביע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהכנת חיי המתיישבים; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

אחרים; אנחנו תובעים לשים קץ לעונשים הקולקטיביים; אנחנו תובעים לעצור את לוינגר ואת יתר המתפרעים; אנחנו תובעים לפרק את המתנחלים מנשקם, ולחתור לקראת סיום הכיבוש וכינון שלום.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת וילנר.

בפתיחות לחרבות האנושית בכללותה, שותפים המחנכים להכשרת הקרקע להפיכתה של ישראל למדינה מסתגרת ומתבודדת, כדוגמת אירן או דרום-אפריקה, שלא יהיה לה קיום כאן, כאשר מאבדים את הרגישות כלפי מי שאיננו כמונו, מאבדים את הרגישות גם כלפי אוכלוסיות בתוך העם היהודי.

אני מסיים בתביעות אלה: אנחנו תובעים לשחרר מייד את כל העצורים מדהישה, מאל-בירה, מרמאללה וממקומות

ה. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

בנושא: היערכות למניעת סיכונים רבתיים בישראל; וכן מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא: חידוש הפעלת הקרן המשותפת במשרדי החינוך והשיכון. תודה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הי"ר א' נחמיאס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הוגחו היום על שולחן הכנסת מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה

ו. הצעת סיעת התחיה-צמח להביע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהכנת חיי המתיישבים (המשך)

את שנאתם כלפינו אלא את שחיתות המידות שלנו. בשטחים המוחזקים עליידי צה"ל — "השטחים המוחזקים עליידי צה"ל", זו ההחלטה שנתקבלה עליידי ממשלת האחרות הלאומית ב-1967; לא יהודה ולא שומרון, זה שסגיאוגרפי; לא ארץ-ישראל השלמה, גם זה שסגיאוגרפי. היסטוריה, תרבות, השם המשפטי הוא, כפי שהחליטה הממשלה: "שטחים מוחזקים עליידי צה"ל", ועל כן היא השאירה שם את המשפט היירדני, ובכן, בשטחים הללו הפכנו אנו קולוניאליסטים ברוטלים. משתמשים בחושבים לצורך עבודות שלנו ומפריעים כפיתוח המקום, לפי נחיות הכלכלה הישראלית. כך אוסרים עליהם לטעת פרדסים, כך אוסרים עליהם לזרוע חצילים, כך אוסרים עליהם לחפור בורות מים חדשים, על-מנת שלא יפתחו אדמות ואפשר יהיה לקחת מהם. קולוניאליזם כזה, כפי שאנחנו מגלים היום בשטחים המוחזקים, אדוני שר הביטחון, הולך ונעלם מהעולם. העולם של היום איננו סובל זאת עוד. לכן עלינו להתחיל במדיניות אחרת.

מובן שלא נתמך בהצעת אי-אמון של חברת הכנסת גאולה כהן, שהרי היא רוצה? לנצל את הדם ואת האסון הנורא שקרה לעם ישראל כדי להמשיך: הב, הב, עוד ועוד לקחת מאחרים בשכם ובחברון ולחת צידוק לכל מי שרוצה להגיע ליפו ולאשקלון. כל מי שאומר: ב-1929 יישוב יהודים בחברון ולכן היא שלי, אומר לערבי שישב ביפו ב-1948 שיכול הוא וחכמי מוסרית להגיד: היא שלי, והכוח יענה את הכול.

מאיר כהנא (תנועת כך):

למה לא מגיע לו להגיע ליפו?

הי"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת שולמית אלוני, את מסכימה שחברת הכנסת גאולה כהן חשאל אותך שאלה?

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): כן.

הי"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן, בבקשה.

גאולה כהן (התחיה-צמח):

את אומרת שאנחנו מנצלים את הדם ורוצים: הב, הב,

הי"ר א' נחמיאס: רשות הדיבור לחברת הכנסת שולמית אלוני, ואחריה — לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בצער ובתדהמה שמענו על מותו הפתאומי של חבר הכנסת יצחק זייגר. ההלם הוא גדול. הוא היה בר-פלוגותא פעיל ויעיל ונכוננו לו ימים פרלמנטריים רבים. אנחנו משתתפים בצער משפחתו. הכנסת עוד תחזור ותדבר על כך בוודאי.

אדוני היושב-ראש, אני שייכת למחנה המאמין, שרק שלום יביא ביטחון ושגשוג לאזור, ומשום שאנחנו שייכים למחנה הזה נכוא חשבון עם כל רוצח ועם כל טרוריסט ההורס כל אפשרות להידברות, מעמיק שנאה ומעורר את פולחן הכוח.

דמו של שום אדם אינו אדום יותר מדם חיילינו, אלה הנמצאים שם בשריות חובה או במילואים. הזכות לחיים ולכבוד של שום עם אינה עדיפה על זו של עמנו. אנו מגנים את הרצח. אנו מקוים ומאמינים שרשויות הביטחון והמשטרה ימצאו את האשמים ויחמירו בדינם, אך ייענשו האשמים בלבד ולא תהא ענישה קולקטיבית, כי איש בעונו יישא.

אכל אבוי לנו, אם כל אסון הפרקד אותנו, אם כל חבלה ורצח מגונים כשלעצמם, ומגונים מאוד, ממשלות ישראל חוזרות ונכנעות. הממשלה נכנעת להיסטריה של אנשים לאומנים קנאים, העושים דין לעצמם, מתפשטים ומתנחלים חיים ותופחים על חשבון הדם. הגיעה השעה שממשלת ישראל תחזור לתבונה. הגיעה השעה להשתחרר מהכיבוש ולמנוע בעד חבורת הקנאים המתנשאת על כל חוק, זורעת שנאה ופרובוקציה, להמשיך ולהתפשט בססמה החוזרת ונשנית: שלך — שלי; ושלי — שלי. רבות הישיבות שבהן לומדים ותחורים ולומדים, האם דין הערבי הוא כדון עמלק — השמר תשמירם, התרם תחרימם — או כדון שבעת העממים, שמותר לעשות זאת בשלבים; או אולי דינם כדון הגבוענים, חוטבי עצים ושואבי מים — ומבחינת החוק, אדוני שר הביטחון, כבר היום נוהגים בהם ככחוטבי עצים ושואבי מים. מאז סבסטיה והפריצה לבית-הדרסה, כל התפרעות וכל פלישה הנבירו את החסיסה בקרב התושבים והעמיקו לא רק

באופן רשמי למחדיינים החיים שם, עם רשימה של 12 יישובים.

מפלגת העבודה אמרה להפסיק את ההתנחלויות, והיא מדברת על חוק וסדר. אני מאמינה בחוק ובצדק, אבל גם חוק וסדר אין שם, לא במערכת החקנות ולא בשימוש בצווים, צווים מגבילים גידול תפוחים, ענבים ושיזפים, מפני שזה לא נוח ליהודים. זה לא לפי חוקי אמנת זינבה. גם לא לפי חוקי אמנת זינבה הוא לקחת ביטוח לאומי וקרן פיצויים ולא לתת אותם.

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת אלוני, אני מבקש לסיים.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מבקשת לומר, שכל עוד קיימת המדיניות המתנשאת הקולוניאלית בשטחים המוחזקים עליידי צה"ל, אנחנו לא יכולים להצביע עם הממשלה, אם כי אנחנו מקווים שאת מה שהבטחתם לפני הבחירות, כחווה עם בוחרים — לפחות אנשי מפלגת העבודה — תנסו ליישם בשטחים האלה, על-מנת לפרוץ פתח לשלום. אבל, היום אינכם בעלי-בית יחידים וחבל שאתם נגדרים אחרי הקנאות הלאומנית. תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחברת הכנסת שולמית אלוני. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, ואחריו — לחבר הכנסת מנחם פרוש.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת, אני רוצה להצטרף להבעת הצער האמיתית והכנה על מותו של חברנו יצחק זינגר. זיכרונו לברכה, שנקף באמצע עבודתו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו דנים היום בנושא, החובק את עתיד מדינתנו והחברה שלנו יותר מאשר האירועים המתרחשים עכשיו לנגד עינינו בגדה. אני מבין צער אמיתי על הימצאותם של שני קורבנות נוספים, אהרן אבירד ודוד פנחס, שנרצחו ביד אדם שפלה, ואני מקווה שמבצעי הפשע ייחפסו וייענשו. עם כל הכאב, הצער וההבנה למשפחותיהם ולקרובים להם על מותם האכזרי, הכעיה, לצערי הרב, לא נפסקת עם הימצאותם, ואני חושש שהם קורבנות בשורה ארוכה של קורבנות שעוד יפלו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו צריכים להבין, שאנחנו עוסקים במאבק קשה ומתמשך בין שני עמים, ולא נוכל לברוח מהדבר הזה. ככל שנשליט יד חזקה, ואולי נרגיע את המצב עכשיו כאזור, אני מציע שנעשה זאת בהירות ולא באלימות מצדנו, כי אלימות מולידה אלימות ויד חזקה מולידה יד חזקה נגדית. צריך להשליט סדר, אבל אני שואל את עצמי ואני רוצה ששר הביטחון, כל שר בממשלת ישראל וכל חבר כנסת בבית הזה, ישאל את עצמו עד מתי יימשך העניין. האם על-ידי השלטת יד חזקה וסדר, ואפילו נצליח לסלק את עמדתו הקדמית של לוינגר מהמקום, אדם שלדעתי הוא גורם המתסיס לא במעט את המצב בשטחים — האם בכך אנחנו יכולים לפתור את הבעיה?

הבעיה היא מדינית. הבעיה היא אי-ישיבתו בשטחים מתוך מגמה לשבת שם ללא גבול — לפי מה שנראה עכשיו — לא כפי שאנחנו יושבים בלבנון, שאפילו הקיצוניים שבינינו אומרים שזו בעיה ביטחונית וכבוא היום נצא משם, אלא כבעלים שרוצים להקים שם את בתנו לעד.

ייתכן שהרעיון לעשות את זה מפעם בלב הרבה אנשים, אבל האם הדבר הזה ניתן? האם לא לומדים מההיסטוריה

בתולדות הציונות היתה מסורת. כימים ההם, שאחרי כל רצח של יהודים ביישובים אמרו: על כל רצח נקים יישובים נוספים. זאת היתה המסורת.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני יודעת, לכן רציתם שגם בימית משהו יפול וייהרג. החבר שלך אמר את זה.

גאולה כהן (התחיה-צמת):
אני שואלת: גם למסורת הציונית ההיא שהיתה עובדה בשטח, שכולנו למדנו וגדלנו עליה, האם גם לה את קוראת ניצול דם?

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת גאולה כהן, כל מי שמנסה ליצור גזירה שווה ממה שהיה בימי יהושע והשופטים להיום, ממה שהיה בתקופת טרם-המדינה להיום, הרי הוא מבלבל את המוח ומסית, מפני שהיום זאת מדינה ריבונית, אחראית לכל אדם החי כאן. גם אז את היית פורשת, ולכן, אולי רציתם שדם יישפך בימית, כפי שאמר חבר הכנסת יובל נאמן, כדי שזה ייתן לכם את ימית. לא, אנחנו רוצים להיכנות בתבונה ולא על חשבון הדם. אי-אפשר שמדינת ישראל תאפשר לאנשים, שיקבלו אזרחות ויושבים בשטחים המוחזקים עליידי צה"ל, להיות עדיפים על כרפולונתא שלהם, כשהם עומדים למשפט מול ערכי בתביעה אזרחית.

אדוני שר הביטחון, החוק והמשפט שם הם נספח במבנה של המשפט. יש שם חוקים שאינם מפורסמים ואינם ידועים. מפני שעל כל מאות התקנות, החוקים והצווים אין כל ביקורת של שום גורם מדיני אחר. אומרים שאי-ידיעת החוק איננה עילה, אבל אין מפרסמים את כל הדברים האלה. יש העדפה ליהודים ויש צווים — — —

שר הביטחון י' רבין:
זה עליי החוק הבין-לאומי. את בעצמך אמרת שעל-פי החוק זה שלטון כיבוש.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כן, על-פי החוק הבין-לאומי עשיתם את ההתנחלויות. לאדם שהגיע מכרוקלין והתיישב בשכם נתת זכויות שיש לכל אזרח ישראלי, והוא לא כפוף למשפט של השטחים.

מאיר כהנא (תנועת כך):
כי הוא יהודי.

היו"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת מאיר כהנא, עוד מעט תדבר ותאמר את אשר עם לבך.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
המשפט בעולם הוא טריטוריאלי ולא פרסונלי. באותם שטחים המוחזקים עליידי צה"ל יצדנו שני סוגי אוכלוסיות. כאשר האחת עדיפה מאתרת. לא אזו בלבד, אלא ששם גם מותר להם להקים בתי-משפט אחרים, הם מעל לחוק. הנה, במטה-היהודה הוקם בית-דין מיוחד, תחום וכתוב. למה בית-דין מיוחד? מפני שתחית האומה הישראלית כוללת גם חזרה למשפט בישראל וסידור הסכסוכים בין אדם לחברו היתה עליי חזרה ולא עליי החוקים שברו הגויים. אלה הם חוקי מדינת ישראל.

שר הביטחון י' רבין:

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני אתן לך את זה. זה בית-דין שהוקם במטה-היהודה

חוכרת כ"י. ישיבה נ"ד

— הצעת סיעת התחיה צמת להביע אי אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בכיטוחן ביהודה ובשומרון ובהכנת חיי המתיישבים —

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, אנחנו עומדים — אולי בקרוב, על פי החלטת הממשלה — להקים התנחלויות חדשות. האם מישור בבית הזה חושב שההתנחלויות האלה יעברו בשקט, או שלא יחריפו ולא יגבירו עוד יותר את מעגל הדמים ואת האביבה? אני רוצה שנחשוב על כך.

כמובן, לא אתמך בעמדתה של חברת הכנסת גאולה כהן. היא אומרת שהיא אינה רוצה שפיכות דמים, והיא מאמינה באמת בקו הפוליטי שלה, אבל הקו הפוליטי שלה הוא מסוכן. אני חושב שהוא יוליך אותנו לאסון, שלעומתו לבנון היתה פיקניק.

אם איננו רוצים לחיות על חרבנו לעד, אני מציע שנחפש את הדרך לפשרה טריטוריאלית ולשלום, כי אז תיפתר גם בעיית הטרור. ואז נוכל סוף סוף להתפתח כפי שחלמנו בשעתנו להתפתח בארץ הזאת.

היידר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת מנחם פרוש, ואחרי — לחבר הכנסת מתתיהו פלר.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, לא אוכל להתחיל דבר בלי להזכיר את האסון שקרה בהילקח מאתנו חבר הכנסת יצחק זייגר באופן כה פתאומי. חכמינו אומרים: אחד מבני החבורה שמת תדאג כל החבורה. אני משתתף בצער המשפחה הנכבדה, ותנחומי לחבר תנועתו. יכולע המוות לנצח.

אדוני היושב ראש, חברי כנסת נכבדים, גם אם לכנו אינו שלם עם נושאים שונים כמהלכי ובהתייחסותה של ממשלת האחדות הלאומית, לא נצטרף להצעת האי אמון. אולם, אנו מרימים קולנו שישמע גם אצל אלה שאינם רוצים לשמוע או שאינם תדאג כל החבורה. אני משתתף בצער המשפחה הנכבדה, ותנחומי לחבר תנועתו. יכולע המוות לנצח.

בראשית דברי אני רוצה להביע תנחומים למשפחות הקרובים דוד פנחס ואהרן אביר, משפחות שאיבדו את יקיריהן. לבנו עמכן. קשה לנחם. קשה להתנחם. ינקום אלוקים דמם ולא תוספיו לדאבה עוד ולא נוסף כולנו לדאבה עוד. המקום ינחם אתכם בתוך שדה אבלי ציון וירושלים.

אדוני היושב ראש, הטרור נגדנו נמשך לא רק מאז קום המדינה, אלא למעשה מאז מתן הצהרת בלפור. אם בימי המנדט קיבלו הטוריסטים עידוד במישרין או בעקיפין — נגיד בגלוי: במישרין יותר מבעקיפין — מהשליטים בארץ, הרי מאז קום המדינה, בכל פעם שהטוריסטים התחילו להשתולל, בלמנו את ההשתוללות רק בדרך אחת: נקיטת צעדים נמרצים.

מגמת הטרור ברורה, והיא איננה מצטמצמת רק בהטרדת אותם 45,000 תושבים ביהודה ובשומרון. מטרתם להטריד ולסכן את כל אלה שעוברים בדרכי יהודה ושומרון. המגמה הברורה היא להטריד, להפחיד, ועל ידי זה הם שואפים להמאים עלינו את המצאותנו ביהודה ובשומרון. נוכחנו גם בזאת, שבכל עת שגלי טרור החלו להציף ולחדור ליישובינו, הם לא הבחינו ולא הסתפקו בגבולות היער שגורא לעין לכאורה. אם נראה לעינינו שיעדם הוא יהודה ושומרון, הם חדרו בעקביות גם מעבר ליהודה ושומרון, בתשתית התודעה של הטוריסטים ושולחיהם לא רק שאין לנו מקום ביהודה ובשומרון, אלא אנו מיותרים בכלל בארצנו, ארץ ישראל.

העולמית הכללית, מההיסטוריה שלנו עד לעצמאותנו כאן בישראל ומה שקורה בעולם, שאי אפשר להשתלט על עם זר נגד רצונו, ולא יעזרו כל הליגיונות וכל הכוחות של צה"ל וכל עוצמתנו? אני מדבר עכשיו על הכוח הפיסי. אני מדבר על הרברים שהכיבוש הזה — וזה כיבוש, גם אם זה כיבוש נאור — עושה לנו מבחינה מוסרית בביתנו פנימה, אבל פיסית, האם באמת נוכל לאורך ימים לכבוש עם זר? האם מישור הצלית. אולי חרץ מהכוח הכרסולי של ברית המועצות — ואיני יודע אם הם יצליחו לעשות את הדברים האלה. התקופה של השלטות על עם זר הסתיימה, ואנחנו צריכים לדעת את זה. אנחנו, שרצינו להשתחרר משלטון עם זר — והצלחנו במאבק — נגדנו לא הצליחו עמדו הכרסנים עם הכוח שלהם, ועשינו את שלנו כי זה היה הדבר שהרגשנו שצריך לעשות אותו והרגשנו גם שההיסטוריה לצדנו. איני רוצה להשוות את המאבק שלנו למאבק של הפלשתינאים והערבים, אבל התהליך ההיסטורי קיים. הם ימשיכו להילחם בנו, הם ימשיכו לראות בנו כובש זר ועין, גם אם אנחנו ננהג לפי כל הכללים, ואני כאדם שנאבק על זכויות האדם, אהיה מרוצה שזכויות האדם נשמרות. הם רוצים הרבה יותר. הם רוצים עצמאות. הם רוצים לצאת מהמסגרת של הכיבוש.

בסיטואציה הזאת, אדוני היושב ראש, אפשר לכל היותר להשליט סדר לפרק זמן מוגבל. בכוח הזרוע. מה שיקרה הוא, שאנחנו נשתמש בכוח. נגדנו ישתמש בכוח חזק יותר, ואז כוחותינו יצטרכו, ובצדק, להשתמש בכוח חזק עוד יותר, וימצא בלי סוף בספירלת דמים. שלא נצא ממנה מהיום והלאה, שנה אחר שנה. האם באמת אין אנחנו צריכים לתת לעצמנו דין וחשבון על הדבר הזה. גם אלה שטוענים שיש לנו זכות היסטורית? איני כופר בזכות ההיסטורית מבחינה ערטילאית או אפילו מבחינה עקרונית, אבל האם באמת נוכל לקדם אותה, בלי להשתמש באמצעים אלימים? יום אחד לא נדע מי עושה טרור חזק יותר — כי זהו התהליך.

אדוני היושב ראש, השאלה איננה מה צריכה הממשלה לעשות היום. היא צריכה לנקוט צעדים, כדי שהיה שם שקט: היא צריכה לנקוט צעדים כדי שאנשים לא יתססו שם את הרוחות — אנשים שבעצם נוכחותם וצורת התנהגותם מסעירים את הרוחות. אבל, השאלה היא מה יהיה בטווח ארוך יותר.

הרי לא ככדי, אדוני היושב ראש וחברי הכנסת, אמרו מנהיגי המערך ערב הבחירות — אמר זאת גם ראש הממשלה, ואני מאמין שהוא גם פועל בכיוון הזה — שיש להגיע להידברות עם חוסין. להגיע להידברות עם פלשתינאים. על מה הוא רוצה לדבר אתם? האם הוא רוצה לדבר אתם על מתכונים חדשים של חומס וטחינה? הוא רוצה לדבר על הסדר מדיני, והסדר מדיני פירושו נכונות לווייתורים על שטחים ביהודה, בשומרון ובחבל עזה — אני מפרט את זה לנוחיות אלה שאינם אוהבים את הביטוי "השטחים הכבושים". אנחנו נצטרך לעשות את זה במקום או במאחר, גם אם זה יכאב. ככל שנכין את הדבר הזה, אולי יקטן מספר הקורבנות. אולי ירד המתח, אולי תגדל הנכונות להדבר, בשני הצדדים.

איני רוצה במדינה פלשתינאית עצמאית. אני חושב שאנחנו צריכים למצוא פתרון ירדני-פלשתינאי ולחתור לכיוון זה. להמשיך לחתור. אני יודע שאת זאת הבטיחה מפלגת העבודה בבחירות, ולדעתי היא צריכה להמשיך לחתור לכך. אבל גם היום היא עושה ומובילה בכלל אילוצים פוליטיים. אל תעשה דברים שייקרו לתהליך הזה לעתיד, שלא ייעשו פעולות שיכבידו עוד יותר ויגרמו עוד מתח.

— הצעת סיעת התחייה צמח להביע אי אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בכיטוחן ביהודה ובשומרון ובהבטחת חי המתיישבים —

אנא, תנו דעתכם למשאלותינו ואז יהיה לבנו שלם עם הממשלה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מנחם פרוש. רשות הדיבור לחבר הכנסת מתתיהו פלד, ואחריו — לחבר הכנסת אהרן אבוזחירא. אם לא יהיה נוכח, חבר הכנסת מאיר כהנא יהיה אחרון הנואמים.

מתתיהו פלד (הרשימה המקדמת לשלום):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, שר הביטחון הכריז כאן בדבריו, שהשטחים הכבושים מתנהלים על יסוד שלטון החוק. אני מצטער לומר במלוא האחריות ובמלוא הביטחון, שהכרזה זו איננה תואמת את המציאות. יש משחקים עם החוק, יש התחכמויות עם החוק, אין שלטון החוק. לפני שברעות אחדים, בתשובה על שאלות בקשר לפרובוקציה של לוינגר מול דהיישה, הסביר שר הביטחון שעל-פי תקנה מספר 101 אין שום איסור על לוינגר לעמוד מול דהיישה ולבצע את הפרובוקציה שלו. שלוש, כפי שלוינגר עצמו הודה קבל עם ועדה, הוא נכנס בחברת חבריו אל תוך המחנה ופתח כאש בלתי מבוקרת — אני מניח שגם זה תואם את ההוראות של תקנה מספר 101. לעומת זאת, משמרת למען שלום, אחווה והבנה הדדית, שעמדה מול דהיישה, נאסרה מייד, בהתאם לתקנה 101. כנס פרובוקטיבי של אנשי "גוש אמונים" ליד קבר-רחל הוכרז ככנס חוקי, על-פי תקנה 101. אני מניח שחסימת הכבישים על-ידי המתנחלים ברחבי הגדה המערבית, שלא ננקטה נגדה שום פעולה משטרתית — גם היא היתה כחקנה על-פי תקנה 101.

חברי הכנסת, זהו משחק עם החוק, זהו אינו שלטון החוק. זהו משחק מסוכן בפיקציות משפטיות, שבסופו של דבר תגוררנה ותולכנה למצב שבו לא יהיה אפשר, לחלוטין, להשליט את החוק בשטחי הגדה המערבית ורצועת-עזה.

לנטייה הזאת להעמיד פנים, על-מנת לאפשר לפרובוקטורים של "גוש אמונים" לערער את הסדר ואת השקט בשטחים, יש היסטוריה מעניינת ומאוד לא-מכובדת. עוד זכורים הימים, ימי סבסטיה, כאשר צה"ל קיבל הוראה לשחק שלומיאל שאינו מסוגל לעצור את המתנחלים שהתקדמו בשבילים שונים אל יעדיהם. למשחק זה של שלומיאליות של צה"ל היו תוצאות עגומות מאוד ומזעזעות. כאשר צה"ל היה צריך להתנער מן השלומיאליות הזאת כלבנון, והתברר שכאשר מניחים לעניין הזה לחדור פעם אחת, למען נוחיות פוליטית, קשה לעצור אותו אחר כך כאשר התנאים משתנים.

השאלה היא מדוע הממשלה מניחה לפרובוקטורים של "גוש אמונים" לערער בצורה כזאת את המדיניות שהיא הכריזה עליה. הלא הממשלה הכריזה שכוונתה להביא לשיפור איכות החיים בשטחים הכבושים, המדיניות הזאת נעשית פלסטר על-ידי לוינגר וחבריו. אני שואל את עצמי, אם אין כאן איזה קשר עם מגמות מדיניות יותר מרחיקות לכת, עובדה היא, שבמושב ה-17 של המועצה הלאומית הפלשתינאית אושר במפורש הקו החותר להסדר מדיני, נשמעה שם הקריאה להליכה לוועידת שלום בין-לאומית על יסוד החלטות האו"ם. הושמעה שם קריאתו של המלך חוסיין לחידוש המשא-ומתן על בסיס 242. כל אלה נחקלו בענינות מצד ממשלת ישראל. שר החוץ אף גינה את הכנסת על כך שנחנתה את דעתה על מה שקרה בעמאן באותם ימים.

השר לענייני דתות י' בורג:

האם כוטלה האמנה הפלשתינאית?

התפלאתי מאוד לשמוע שיושבי ראש ועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת אבא אבן, דווקא כימים אלה, כאשר שהטורר משתולל ומפיל קורבנות קדושים יום אחרי יום, יצא בהתנגדותו לדרישה להחמיר בעונשם של מידיי אבנים ביהודה ובשומרון, בצינו כי אין די בנקיטת אמצעים נגד המתפרעים. הקשיבו מהי התרופה שמציע חבר הכנסת אבן: צריך לכלול גם כמה התאפקויות מצד המתיישבים עצמם, והוא אומר, כי הפתרון להסלמת הטורר הוא הסדר מוסכם לגבי מעמד השטחים וגורלם. הייתי רוצה לשאול את חבר הכנסת אבן, האם ממשלת ישראל זו, ועוד הרבה יותר ממנה ממשלת הליכוד, אשר הוכיחה יד חזקה כלפי אלה שלא יכלו להתאפק — אני מתכוון לאלה שעד עכשיו מתנהלו נגדם משפט על שלא התאפקו — חבר הכנסת אבן הנכבד, האם זה בלם את הטורר? האם צעדים אלה שנקטו נגד אלה שלא יכלו להתאפק עצרו את הטורר, או שאולי זה גרם להשתוללות הטורר? אני מציע שנעמק כזה, לבוא כעת ולהגיד, כי הדרך היחידה לבלום את הטורר היא, שהתושבים הנמצאים במקום יתאפקו — זה קצת תמוה בעיני, במיוחד מפי מדינאי כמו מר אבן.

איש לא יחשוד כי שאני תומך בכך שכל אחד יעשה דין לעצמו בהגנה על קיומו. יסוד היסודות של ממשל, של שלטון, הוא מניעת מצב שבו כל אחד עושה דין לעצמו. אבל לבוא ולומר שנבלום את הטורר בנקיטת צעדים להתאפקות התושבים היושבים ביהודה ובשומרון ורואים לנגד עיניהם את הסכנות האורכות לחייהם — זה אינו תואם את המציאות.

זאת ועוד. האומנם רואה מר אבן שהפתרון לבעיית ביטחוננו והגנתנו נגד גלי הטורר הוא פתרון בעיית יהודה ושומרון? ומה היה לפני שהיהודי ושומרון היו כי יבינו? האם אז לא היו מעשי טרור? ומה היה כאשר הסכמנו לתוכנית של מדינה קטנטונה, בלי ירושלים, האם לא השתוללו הטרוריסטים הערבים?

יש דרך אחת ויחידה לכלימת הטורר, והיא: "הבא להורגך השכם להורגך", אבל "השכם להורגך" על-ידי אלה האחראים לשלטון ולמדינה. יד חזקה ואמציה דרושה כעת. אם לא נוכיח יד חזקה, מי יודע לאן יגיעו הם, ובנפשנו ובקיומנו הדבר.

בסיום דברי, אני רואה לחובה להבהיר מה שאמרתי בתחילת דברי, שאין לבנו שלם, בנושאים שונים, עם מהלכיה של ממשלת האחדות הלאומית. אנצל את ההזדמנות הזאת כדי להגיד: קשה לנו להשלים עם כך שסיעת הליכוד לא שמרה על התחייבותה, ש-38 מחבריה יתנו ידם לתיקון חוק השבות ולהסרת הכתם של סילוף המושג ההלכתי "גיוור כהלכה" מעל מדינת ישראל. השלכותיו של סילוף זה חמורות. אין לבנו שלם עם כך שמפלגת העבודה לא נתנה לחבריה להצביע בנושא גריש זה לפי מצפונם. מפלגת העבודה היתה צריכה ללמוד מן העבר, שאי-אפשר להשאיר לה תרומת של אנטי-יהדותיות. בכך שהיא אילצה את חבריה להצביע נגד מצפונם, לצערי הגדול, היא החזיקה. במה שהיתה כעבר. אני פונה אליהם בבקשה לשנות זאת.

אין לבנו שלם ואין אנו יודעים מנוח — וכך אני מעלה נושא שני — כי עד היום לא קיבלה הכנסת את החוק אשר ימנע חפירות בקברים. לצערנו, כלי התקשורת הגיבו כפי שהגיבור מתוסר התעמקות כמה שאנחנו מציעים. וייתכן באופן ברור, אין אנו מציעים למנוע חפירות, ארכיאולוגיות, גם אנחנו מעוניינים בהן. הטענה הזאת היא סילוף מגמתנו. אני מעוניינים בתיקון תקנה אחת: לא לפגוע בקברים. יתנו העו והואומץ לאלה, הלוחמים נגד קבלת החוק שימנע פגיעה בקברים, לומר באופן ברור האם יסכימו שיפגעו בקברי אבותיהם ויקידיהם.

חוכרת כ', ישיבה נ"ד

— הצעת סיעת התחייה צמת להביע אי-אמון לממשלה כשל אולתר ידה בטיפול בביטחון ביהודה ובשומרון ובהבטחת חיי המתיישבים —

חבל ששר הביטחון לא נמצא כאן. שר הביטחון וממשלת ישראל, אחת לא תוכלו לעולם לומר ליהודי המדינה, למשפחות השכולות, לחיילים ולזרועות שגרצחו "ידינו לא שפכו את הדם הזה", כי אתם שפכתם את הדם. אתם הפקרתם יהודים. אתם עמדתם על דם רעכם.

דוד פנחס, אהרן אביר, אסתר אוחנה, אהרן גורס, אלי הזאב ועוד ועוד, וכהנה וכהנה, רשימה ארוכה של חללי האדמה של זמננו. אתם, שרי הממשלה שותפים לרצח הנורא הזה, כי אתם הפכתם את צה"ל לשק-אגרוף, שמורת לרגום אותו כאבנים, לירוק בפני החיילים, לקלל, לחרף ולגרוף. אתם ככלתם את ידיהם של אנשי משמר הגבול ולא נתתם להם לטפל באויבינו כראוי. אתם הרסתם את התדמית של צה"ל, את כוחו הגדול ביותר — את כוחו להטיל אימה ופחד על אויבינו הערבים, הצמאים לדם יהודי. פעם שמע ערבי את השם צה"ל, את השם מג"ב — וחיל אחוז יושבי פלשתינה היום הערבים צוחקים מהם. ואתם, ממשלת ישראל, אתם אשמים. "ולא ארץ לא יכופר לדם אשר שפך בה כי אם בדם שפכו".

אני פונה לממשלה הזאת בקריאה נרגשת: סורו סורו טמא. צאו אנשי הדמים. ערבים לחצו על ההדק. ערבים זרקו את בקבוקי התבערה. ערבים הניחו את מטעני הצד. אבל אתם שותפים לרצח ודמי יהודים נקיים וטהורים על ראשיכם.

לפני יותר מ-300 שנה גוי בשם קרומול נכנס לבית-הנבחרים האנגלי ופנה ליושבים שם ואמר: ישבתי יותר מדי בבית הזה. בשם אלוהים, צא. אני אומר לממשלה: די. די ישבתם. צאו. צאו מן הממשלה. תנו ליהודים טובים, שאכפת להם, לנהל את המדינה. התקבלתם בפני שונאי ישראל המתייוונים והמתגוררים היושבים בכנסת הזאת. השמאלנים והערבים הצליחו להתחרו נגדו ונשטתו. ספקות ושנאה עצמית. חולי השרידים הרביקו אחכם במחלתם — חילול השם. כי מה שאתם עושים היום הוא חילול השם. הרי כל זכותה של המדינה להתקיים לא באה אלא בזכות קידוש השם. וכפי שאומר רש"י, שפולטת של ישראל — חילול שמו הוא, וקידוש השם — זה כוחו וגבורתו. כאשר הקדוש-ברוך-הוא מתנקם בגויים שמו מתגדל ומתקדש. והיום השפלתם גם את הקדוש-ברוך-הוא וגם את עמו.

אני אומר: נקמה. דם תחת דם, עין תחת עין. על הפסוק בתהילים — "ישמח צדיק כי זהו נקם, פעמיו ירחיק בדם הרשע" שואל מדרש תנחומא: על מי מדובר? — על משה רבנו. משה מתאווה: לא חפץ לא רוצה. מתאווה. למה מתאווה צדיק כמו משה? למה הוא מתאווה? — "ליולוו" ללוויה? למה מתאווה משה? משה מתאווה לראות בנקמה במדיינים. אני מקווה לראות בנקמה בערבים האלה, וזה לא רק עניין של לטפל כדי קשה במחבלים וכדי רכה בחושבים — טמטום המוח הזה של הממשלה הזאת. כולם מחבלים. כולם שונאים. יש להוריד את מחנה הפליטים דהייש. לחסל אותו. לשלחו לירדן סוף סוף.

הרב לוינר מקדש שם שמים. הגיע הזמן שנבין שאנחנו פה במלחמת קודש לא רק בערבים, כי אם במתנגדים שיושבים בכנסת הזאת. בבית הזה.

ארץ-ישראל כולה שייכת אך ורק לעם היהודי. אין פה עניין של "חצי שלי וחצי שלהם", "גם להם יש זכות". אין להם זכות. אין להם זכות פה, אלא כגרי חושב. אם הם מוכנים לקבל את זה, שישבו פה בשקט, אם לא — החוצה. כי כל המרחם על אכזר, סופו להיות אכזר על הרחמן.

מתחיה פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

זה אינו רלבנטי כלל. יש הרבה אמנות שלא כוטלו, לרבות אמנות ציוניות וחותרות להשליט את מדינת ישראל על שני עברי הירדן. איננו עוסקים בתצהירי אמנות. אנחנו עוסקים בשאלות של צעדים מעשיים לחידוש תהליך השלום. הצעד הזה נעשה בעמאן, והתגובה הישראלית היתה עוינת. היא היתה עוינת לאורך כל הדרך. לאחר שכעקבות המוצעה הזאת וכעקבות החלטותיה היו הפגנות של תמיכה בקו המתון בגדה המערבית, התגובה של ממשלת ישראל היתה מתן יד חופשית לפרובוקטורים של "גוש אמונים". אני מניח שהאיתות הזה נועד להגיע ליעדו, והיעדים הם ממשלת ירדן והנהגת אש"ף. לכל ילול את עצמם שאיתותים למען הסדר יזכו לאיזו תשומת לב מצד ממשלת ישראל.

לאחרונה אנחנו עדים לסכנה נוספת שמחרידה את ממשלת ישראל, הסכנה ששתי המעצמות הגדולות אולי תגענה להבנה בדבר הצורך להביא להסדר במזרח התיכון. אני מבין ששר הביטחון, בהיותו בווינגטון, טרח רבות על-מנת להסיר את הסכנה הזאת, ונמצא מסתייע, בצורה יעילה ביותר, על-ידי הפרובוקציות של "גוש אמונים", כפי שחיארי אותן קודם לכן.

שר הביטחון מנסה להרגיע את חברי התחיה בכך, שבעצם הוא מבצע כשטחים את המדיניות שהתחיה דורשת. מטילים עונשים כבדים של שנות מאסר מרובות על נערים מידיי אבנים, ואילו על פשעים חמורים ורבים יותר, כמו השתתפות בתכנון מבצעים לחבל בבה-בית ובתחבורה ערבית, מטילים עונשים מצחיקים כמעט — כמה חודשי מאסר בלבד. אם מישוה חושב, שההשוואה הזאת בין העונשים המגוחכים הללו לבין העונשים האכזריים המוטלים על נערים מידיי אבנים איננה נעשית על-ידי חושבי השטחים, הוא משלה את עצמו.

בעצם אנחנו רואים לפנינו כאן מעגל קסמים קלסי, כיבוש גורר ריכוך, ריכוך מעורר התנגדות, וכלל שהדיכו גובר ההתנגדות ונכרת — זה בדיוק מה שהפרובוקטורים של "גוש אמונים" מנסים לעשות. הם מצליתים כזה, ונראה שצריך להודות, שממשלת ישראל מוצאת את התהליך הזה יעיל ומסייע למימוש המדיניות שלה, אשר שוללת בכל תוקף כל אפשרות של התקדמות לקראת הסדר.

שר הביטחון העמיד אותנו, אני מוכרח לומר, בפני דילמה משונה: הוא לא כפר במדיניות המומלצת על-ידי התחיה, הוא לא טען שזו מדיניות פסולה. הוא טען שהוא מבצע את המדיניות הזאת ומשום כך הוא מבקש להסיר את ההצעה מעל לסדר-היום. למעשה הוא קיבל על עצמו, בשם הממשלה, את גינה של התחיה. הוא לא דחה את הצעת התחיה אלא התנצל בפניה, וחבל על כך. תורה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מתחיה פלד. רשות הדיבור לחבר הכנסת אהרן אבוהצירא. מאחר שהוא איננו — רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהנא, בבקשה; הוא אחרון הנואמים.

מאיר כהנא (תנועת כך):

כבוד היושב-ראש, ננסת נכבדה, "כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלוהיך נתן לך לרשתה נופל בשדה לא נודע מי הכהו" — וענו ואמרו הזקנים, הרבנים: "ידינו לא שפכה את הדם הזה ויענינו לא ראוי". שואלים חז"ל: וכי עלה על דעתו של מישוה כי הזקנים שפכו את הדם הזה? אלא הזקנים חייבים להצהיר שעשו הכול, כדי לשמור על היהודי הזה, על חייו, על דמיו — לקבל אותו, לאספן אותו, ללוות אותו, הכול כדי שיוכלו להכריז באמת ובכנות: "ידינו לא שפכה את הדם הזה".

— הצעת סיעת התחיה-צמת להביע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בכיטוחן ביהודה ובשומרון ובהכשחת חי המתיישבים —

אני מתפלל על כמה חברי הכנסת שהשתתפו בדיון הזה. הקוראים כל הזמן לנהוג ביד קשה ודורשים פעולה משטרתית ולענישה חמורה יותר. כבר הגענו לזה שעל זריקת אבן אפשר לפסוק 20 שנות מאסר. זה לא מוסיף כבוד לחרמיתיה של מדינת ישראל בפני העולם הנאור. אני מתפלל על חברי הכנסת הסבורים שביד קשה ניתן לחסל טרור. הלא העם היהודי הוא עם למוד ניסיון היסטורי רב. איך יכולים שלא להביא כחשבונו ולא ללמוד ניסיון ההיסטורי של תנועות לאומיות, בכל העמים ובכל המדינות. לא ניתן לרכא אותן אפילו על-ידי צעדים חריפים ביותר ועל-ידי יד ברזל קשה ביותר.

אני מסכים בהחלט עם הדברים שאמר כאן חבר הכנסת בן-אליעזר. שאין פתרון צבאי לטרור. אם אני בא להאשים את הממשלה היום, הרי אני מאשים אותה בשיתוק פוליטי. מבחינה זאת ממשלת הליכוד הלאומי מצטיירת עד היום כממשלת שיתוק לאומי, שאיננה מסוגלת לזווג תהליך מדיני, איננה מסוגלת לחדש את המשא-ומתן על שלום. רק על-ידי חידוש התהליך המדיני, על-ידי חתירה לפתרון מדיני, אפשר יהיה להוריד את המתח בין שני העמים.

מן הבחינה הזאת בלא ספק, אדוני היושב-ראש, ראיה הממשלה לא-אמון. ובהחלט היינו מצביעים לה אי-אמון לולא ההצעה ההיסטרית של סיעת התחיה. שמנסה להוסיף מתח על המתח הקיים ולהגביר את הקיצוניות — שתיבא בהכרח גם להגברת הקיצוניות מצד אחרים. לכן, אדוני היושב-ראש, נמנענו היום מהצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת שם-טוב. חבר הכנסת טובי מסייע חד"ש, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נמנענו מהצבעה על הצעת סיעת התחיה לא מפני שיש לנו אמון בממשלה, לא מפני שאיננו מתנגדים לממשלה ומכביעים לה אמון, אלא מפני שבעצם לא היתה כאן הצעת אי-אמון לממשלה אלא ניסיון חוזר להמשיך את הלחץ של התחיה, של החוגים הקיצוניים המייצגים את "גוש אמונים", את המתנחלים. יום יום, בהתנהגותם, במשיהם הפרובוקטיביים — ובכלל זה הצעת ההצעה היום — הם באים לתת לממשלה עילה וחיתוף וסיכה להגביר את הלחץ של התחיה, של החוגים הקיצוניים הפלשתינאים כשטחים הכבושים, הלוחם על קיומו ועל חירותו.

כל הקריאות אשר חוזרות ונשנות כיום ליד קשה, חזקה, נגד העם הערבי בשטחים הכבושים באות כדי להגביר את הדיכוי, להגביר את מדיניות הכוח: במיוחד אחרי שהופנן כישלונה של הממשלה בלבנון, הן באות להציל את יוקרתה, כביכול, בשטחים הכבושים. העובדה המצערת היא, שהממשלה נענית להזמנה הזאת ומסייעת לפרובוקציות של המתנחלים, של לוינגר, ומגבירה את אמצעי הדיכוי וההתנחלויות, ועל כך מגיע לה בהחלט אי-אמון.

אחמול, שלשום, היתה למעשה הפיכה צבאית של המתנחלים בשטחים הכבושים, בגדה המערבית. חסמו כבישים והוריעו על הקמת התנחלויות חדשות. יתפסו קרקע, יעשו סדר, כפי שהם אומרים — כלומר פוגרומים. ומה עשתה הממשלה, ממשלת הסדר והחוק? איך התייחסה להפיכה הצבאית הזאת למעשה? — כסלחנות, כפייסנות, כעידוד, כמשחק משותף. זו האמת. ללוינגר יש תפקיד שהממשלה משלימה אתו. הוא יושב על גבם של חושבי דהיישה, יורה בהם, נועל אותם במכלאה וזוכה לגיבויה של הממשלה. המפגינים חוסמים כבישים.

אני מקווה שהממשלה הזאת תשב לחשבון נפש וחבין שרידה שפכו את הדם הזה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מאיר כהנא. חבר הכנסת, אנו עוברים להצבעה. אני מבקש ממזכיר הכנסת לצלצל כדי לקרוא לחברי הכנסת להצבעה.

ה צ ב ה

כעד הצעת סיעת התחיה-צמת

להביע אי-אמון לממשלה — מיעוט

נגד

— רוב

נמנעים

— מיעוט

הצעת סיעת התחיה-צמת להביע אי-אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בכיטוחן ביהודה ובשומרון ובהכשחת חי המתיישבים לא נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

אני קובע שהצעת סיעת התחיה-צמת להביע אי-אמון לממשלה נדחתה. רשות הדיבור לחבר הכנסת ויקטור שם-טוב להודיע לנמנעים, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי.

ויקטור שם-טוב (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כולל אני רוצה להביע צער על הרצח הנפשע של האזרח דוד פנחס ושל החייל אהרן אבירד שנפל על משמרתו, ולהשתתף באבל של המשפחות השכולות.

אני גם רוצה להביע דאגה על הפיגועים שהולכים ומחריפים. אומנם אין הצדקה לפניקה ולהיסטריה של תנועת התחיה בנושא זה, אבל עלי לקבוע, שיש סימנים ברורים של הסלמה בפעולות הפיגוע, ואסור להתעלם מהם. יש הסלמה. אינני יודע מה אומרת הסטטיסטיקה, אבל המקרים הם חמורים, והם הולכים ונעשים חמורים יותר.

ברור לי שצה"ל יכולה שלא לשאול שאלה ואזרחים שלוקחים את החוק לידהיה ולא ארגוני מחתרת — יגן על אזרחי המדינה בכל מקום. ואני רוצה להביע כיטחון. שכוחות הביטחון ישימו יד על הפוגעים, על האחראים, עליהם כלבד, לא על-ידי ענישה קולקטיבית, והם יוכיבו לדין.

אבל, הכנסת איננה יכולה שלא לשאול שאלה נוקבת: כיצד אנחנו מגיעים לכך שמד יום מחריף המצב? אני חושב שאנחנו עדים שוב לאותה תופעה נוראה, שקיצוניות מצד אחד מדינה קיצוניות מצד אחר. זאת מציאות חמורה, זה מעגל סגור של דמים, ואנחנו חייבים לפרוץ אותו.

אי-אפשר להצדיק פיגועים, אי-אפשר להשלים עם פיגועים. אבל, רבותי חברי הכנסת, גם אין להתעלם-משורה שלמה של מעשי פרובוקציה. אין להתעלם מהעובדה שהממשלה זה חודשים מאפשרת לרב לוינגר לקיים כאילו משמרת שקטה, שהאופי הפרובוקטיבי שלה פוגע בערכים, מתסס, מעורר התנגדות. בכמה וכמה הזדמנויות דרשנו מהממשלה לנקוט צעדים כדי להרחיק משם את הרב לוינגר. הוא מתנהג כפי שהוא מתנהג, ויש בהתנהגות הזאת רצון להשפיל את הערכים בסביבה ולפגוע בהם. ביום בהיר אחד הוא מחליט לעלות על גג של בית מגורים ולקיים משמרת על הגג. למחרת הוא יורד. אין אפשרות להתעלם מהפרובוקציות האלה, שמעוררות תסיסה ומגבירות את המתח.

— הצעת סיעת התחיה-צמח להביע אי-אמון לממשלה בשל אוחלת ידה בטיפול
בביטחון ביהודה ובשומרון ובהכנת חיי המתיישבים —

הממשלה, פרצו דרך בתוככי אותה חלקה. אותו ערבי מנסה כבר כמה חודשים להביא את העניין לידי שיפוט בערכאות כלשהן, ברמאללה, בירושלים, בכל מקום שהדבר אפשרי. בפנייתו אל שר הביטחון העליון את הבעיה, והוא משיב לי: "לך לבית-משפט. אבל הרי זה העניין, שלבית-משפט הוא אינו יכול להגיע. ואם כך הוכחה הממשלה, אין לי ספק שגם יכולתה לאחר, או לפחות להקטין, את הטרור הערבי מוגבלת."

סיעת ר"צ נמנעת, משום שהיא דוחה בכל חוקף את טענותיה ותביעותיה של תנועת התחיה, שרק עלולות להגביר את הטרור, לערער את הביטחון ועיצור נוסף ולהחריף את הקונפליקט. אך, אין היא מוכנה להצביע אמון בממשלתו של מי שחולשתו אפשרה ללוינגר לגור בחברון מלכתחילה ולמתנחלי סכסטיה להכות שורש בכל שטח המאוכלס באוכלוסייה ערבית, והיא ממשיכה היום במדיניות של פייסנות וויתור לקנאי "גוש אמונים".

הי"ר ד' תיכון:

תודה רבה לחבר הכנסת מרדכי בראון. הנואם הבא — חבר הכנסת מוחמד מיעארי מהסיעה המתקדמת לשלום, והוא האחרון, בבקשה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נמנעו מהצבעה לא מפני שאנו סבורים כי לממשלה זו יש זכות קיום או שהיא ראויה לאמון. להפך, אנו חושבים כי ממשלה זו בהרכבה או בדרך תפקודה, והמדיניות הנקוטה בידיה, אם יש לה בכלל מדיניות, איננה מסוגלת לעשות שום צעד לקראת פתרון של אף אחת מהבעיות העיקריות הניצבות בפניה.

לית מאן דפליגי כי הבעיה המרכזית של מדינת ישראל כיום היא בעיית השלום. כל הבעיות הכרוניות של המדינה בתחום הכלכלה, התחברה והדמוקרטיה נובעות מבעיה מרכזית זו, ולכל הבעיות האלה אין פתרון ולא יהיה פתרון כל זמן שהבעיה העיקרית לא תבוא על פתרונה.

חברי הכנסת, השאלה שיש לשאול את הממשלה היום היא, האם היא מעוניינת לעלות על דרך השלום, השלום הצודק; לא ההצהרות: אנו רוצים שלום. לשלום יש תנאים, לשלום יש מחיר, ומי שמחלש מתנאים וממחירו יכול לצעוק כל הזמן שהוא רוצה שלום, אבל אף אחד לא יאמין לו.

חברי הכנסת, היום אנו עדים לכך, שמטרת הממשלה איננה לעלות על דרך השלום, אלא לשמור על קיומה ועל הרכבה הנוכחי. השרים מנצלים את מעמדם כדי למנות את האנשים המועדפים עליהם, הן בתחום הציבורי, הן בחברות, וכל מאווייה של ממשלה זו הם להישיר ולהמשיך להתקיים כממשלה, בלי לשים לב וכלי להביא בחשבון את הבעיות העיקריות הניצבות בפניה.

כבוד היושב-ראש, אני מאמין כי כיום קיימת אפשרות להתחיל בתהליך שלום צודק בין הצדדים הנוגעים בדבר, העם הישראלי והעם הערבי הפלשתינאי. אולם, במקום לעלות על דרך זו, מה רואת עניינו? — איך הממשלה מתייחסת לעניינים האלה, איך היא מתחלמת מכל תהליך ומכל שינוי דרסטי שאנו עדים לו באזור, אם ברכת-עמון ואם בכל מקום אחר. ההתעלמות היא נוראה. היא באה במקום שצריך להיות הזירה, שבה יתחיל תהליך השלום. דהיינו — השטחים הכבושים, הגדה המערבית ורצועת-עזה. אנו רואים שהיא יוצרת שם תוהו ובהוה. וכל זה לשם מה?

אנחנו עדים לכל מיני התארגנויות — פלנגות, ג'נדרמיות פרטיות ורשמיות למחצה, ששולטות בשטח במטרה להשמיד,

תופסים קרקע, עוקרים עצים כמטעים, ומה הממשלה עושה כלפיהם. ממשלת החוק והסדר? — כלום, כי הממשלה הזאת ושר הביטחון מעוניינים כנראה בהפגנות כוח אלה, כדי שיהיו עליה להגברת מעשי הדיכוי, להצלת הכיבוש, אשר נכשל כלבונן וייכשל גם בגדה המערבית. סופו לא יהיה טוב יותר.

על כן כל ההצהרות, גם של שר הביטחון, שיחזיר וידאע עוד ויגדע את מה שהוא קורא לו "טרור" — לא, הטרור הוא הטרור של המתנחלים, הטרור הוא הטרור של כוחות הכיבוש נגד עם שרצה לחיות בחופש ובכבוד במולדתו. זה הטרור, הכוחות של העם, קורבן הכיבוש והדיכוי, להתנגד לכיבוש. זכותו לעמוד מול מכבש אלה שרוצים לשלול את חירותו. זה לא טרור, זה מאבק צודק לעצמאות, לחופש. ושום דיכוי, שום אמצעי, לא של לוינגר ולא של שר הביטחון רבין, ישללו מן העם הזה את זכותו ולא יוכלו גם לדכא את מאבקו הצודק לחירות ולעצמאות ולמדינתו הריבונית. זהו תוכן מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי כיום, שניצגותו הלגיטימית היחידה היא א"ש"ף, שום אמצעי טרור לא יעזור, כשניסו לחסל את הנציגות הזאת כלבונן על-ידי המלחמה בלבנון, רק הגבירו את כוחה ואת התמיכה הבינלאומית בה. כך כל דיכוי של העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים רק יחזק בסופו של דבר את המאבק בכיבוש, עד סימום ועד מילוי השאיפות הלגיטימיות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי והקמת מדינתו העצמאית וכינון שלום צודק בין עם ישראל לעם הערבי הפלשתינאי, ולעמי האזור כולו.

הי"ר ד' תיכון:

תודה רבה לחבר הכנסת תופיק טוכי. חבר הכנסת מרדכי בראון מסיעת ר"צ, בבקשה.

מרדכי בראון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, דומני שאין צורך להסביר מדוע אין סיעת ר"צ יכולה להצטרף לתנועת התחיה בהצבעת אי-האמון שלה, שהרי כוונת הצבעת אי-האמון של התחיה מנוגדת לכלית ניגוד לגישתה של ר"צ בכל הנוגע למשטר ולצדדים שיש להשליט בשטחים המוחזקים. ואולם, אין סיעתי יכולה להצביע עם הממשלה, מאחר שמדיניותה של זו איננה נראית לנו מספיקה על-מנת לבלום את ההתדרדרות בשטחים.

רצח החייל אבידר איננו רק רצח אכזרי ומתועב, אלא צעד המרחיק את השלום. הגיע הזמן שהפלשתינאים יבינו שצדדי אלימות אינם מסוגלים להכניע את ישראל והם רק עוזרים לחזק את ידי הקיצונים במחנה שלנו. די היה להקשיב לנאומיהם של חברת הכנסת גאולה כהן וכמה מאוהדיה בכנסת היום, כדי לראות כיצד אלימות זו מזינה את הקיצוניות.

רוצה-העם המתועב-זו של החייל אבידר ושל האזרח פנחס זיכרונם לברכה מרחיקים את סיכויי השלום לא פחות מהטרגיקומדיה שמציג לנו לוינגר בדהישה. אכן, פעם אחר פעם אנו נוכחים לדעת איך הקיצונים משני הצדדים מזינים זה את זה, מעוררים זה את זה ומהווים צידוק הדדי זה לזה.

אך, הצרה היא שממשלת ישראל איננה בולמת את הפרויקטציות של המתנחלים, לכן גם קשה לה לבלום את האלימות חסרת הטעם והתכלית של הקיצונים במחנה הפלשתינאי. הממשלה מרבית על כך שהחוק ייאכף אך ורק על-ידי כוחות הביטחון אך בניתנים היא מוסיפה שישא יישובים מיותרים, ממשכה לחמש מתנחלים, נמנעת מלמצות את הדין עם מסיגי בכול ומקמי מחסומים.

אתמול קיבלתי תשובה על פנייתו אל שר הביטחון בעניין חלקת קרקע של אזור ערבי, אשר אזרחים מבין המתנחלים, לא

— הצעת סיעת התחיה צמת להביע אי אמון לממשלה בשל אוזלת ידה בטיפול בכיתוח ביהודה ובשומרון ובהכשחת חי המתיישבים; הצעת חוק היטל על רכוש (הוראת שעה) —

על ביטחון ועל זכויותך עליך להכיר בזכויותי של הצד השני, עליך לכבד אותן. אז אפשר לעלות על דרך אחרת של שינוי אוריה ולהגיע לשלום צודק. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת מנחם מיעארי. תם הדיון בהצעת האי-אמון.

לגרש אנשים מבתיים ולהפחידם. כדי שלא יישארו במקום. מה הם מצפים שחיה תגובת החושבים האלה? כניעה? בריחה? הרי למדנו ששיטות אלה לא ימנעו תהליכים היסטוריים מקוריים. לכן, כל הדברים האלה צריך לשים להם קץ. צריך לעלות על דרך השלום, צריך להכיר בזכותו של העם האחר. זוהי התרופה, והו המרשם הבדוק ביותר. שכדי לשמור

ז. הצעת חוק היטל על רכוש (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985* (קריאה ראשונה)

ההגנה על השקעות הציבור בישראל בנכסים פיננסיים. התשמ"ד — 1984. אינו חל עליהם.

כדי להקטין את ההוצאה על תפעול ההיטל על נכסים עסקיים למינימום יהיו הדיווח, האכיפה, השומה, ההשגה והערעור חלק ממס הכנסה. החייבים בהיטל יצטרכו להגיש את ההצהרה על הנכסים העסקיים שברשותם לשלטונות המס יחד עם הדוח השנתי שהם מגישים למס הכנסה. השווי שייקבע לנכסים כנ"ל יהיה מתואם ל-31 במרס 1985 — תום שנת המס 1984 לרוב החייבים. שווי המלאי הוא השווי שנקבע לעניין מס הכנסה ל-31 במרס 1985.

צידו שיהיה חייב בהיטל יהיה צידו שגרש לאחר ה-31 במרס 1976. שווי הצידו הוא סכום השווה למחיר המקורי של הצידו. מתואם מיום הרכישה ל-31 במרס 1985, במקדם המופיע כחלק מההוראות החוק. במקדם הובאו בחשבון שיעורי הפחת המותרים על-פי תקנות מס הכנסה וכן השינויים במדד המחירים לצרכן.

שוויים של מטעים נקבע כחוק ליום 31 במרס 1985. בהתחשב בשווי שנקבע בעבר במס רכוש ובשינויים במדד.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אדוני סגן השר, האם אתה אומר באמת שהשווי שנקבע כאן במטעים מבטא את הערך הכלכלי, או פשוט סטנדרטית-פוליטית בנושא החקלאי?

עדיאל אמורי (המרעך):

אני משאיר זאת למערכתך, לגישתך הערכית. אבל, לו היית חבר בוועדת הכספים, היית יכול לבחון את זה בדיוק על-פי דוגמאות.

היו"ר ד' תיכון:

אפשר לצרף אותו כחבר שלא מן המניין.

סגן שר האוצר ע' אמורי:

אני רק יכול להצטרף שאינו חבר בוועדה הזאת. נהנית מאוד להיות אתו חבר בוועדת הכספים במשך זמן רב.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

הבעיה שלנו היא מחיר המטעים.

סגן שר האוצר ע' אמורי:

אם יש לך השגות על מחיר המטעים, דאג שדעתך תישמע בוועדת הכספים.

שוויים של בניינים עסקיים יהיה לגבי רוב הנכסים השווי שנקבע על-ידי מס רכוש ליום 1 באוקטובר 1979. כשהוא מתואם לשינוי במדד המחירים. לגבי בניינים עסקיים שנבנו לאחר המועד הנ"ל או שלא נקבע להם שווי במס רכוש, נקבע השווי כפי שהיה נקבע לצורך מס רכוש בעת הרכישה או

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק היטל על רכוש (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985. קריאה ראשונה. יבא את הצעת החוק סגן שר האוצר, בבקשה.

סגן שר האוצר ע' אמורי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק היטל על רכוש (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985, עוסקת בניסיון לספיגה מיידית של כספים מן הציבור.

מרוצת להטיל היטל חד-פעמי על בעלים של ציוד, מלאי, מטעים ובניינים עסקיים, וכן על בעלים של רכב פרטי וכלי שיט וטיס פרטיים. בהיטל יהיו חייבים תושבי ישראל שיש להם ביום הקובע נכסים כנ"ל, בין בישראל ובין במקום אחר, וכן תושבי חוץ שיש להם ביום הקובע נכסים כנ"ל בישראל. כן יחול ההיטל גם על אזרחי ישראל תושבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה.

ההיטל על נכסים בא לאון את נטל המס בין ההכנסות מהשתכרות לבין ההכנסות מנכסים.

ההיטל על כלי רכב, שיט וטיס פרטיים, מטרתו להקטין את כוח הקניה של הציבור הנמצא בעשירונים הגבוהים של בעלי ההכנסות, ויש בידינו אמצעים המהווים אינדיקציה ליכולת התשלום. יצוין כי ההיטל הזה הוא פרוגרסיבי על-פי סכום המס. השיעור המוצע אומנם אחד זהו 3% ולא 2%, ככתוב בהצעה המונחת על שולחן הכנסת, אך המס הוא פונקציה של שווי הרכב — שנת ייצור, נפח מנוע — כך שבעל מכונית פרטית, שנפח המנוע שלה 1,000 סמ"ק ושנת הייצור שלה 1980, ישלם 120,000 שקל, ואילו בעל מכונית פרטית, שנפח המנוע שלה 2,500 סמ"ק ושנת הייצור שלה 1985, ישלם 1,080,000 שקל.

גביית ההיטל תיעשה בשתי דרכים: על ציוד מלאי מטעים ומכנים עסקיים, המשמשים או מיועדים לייצור הכנסה, וכן על כלי שיט וטיס תיעשה גביית ההיטל באמצעות אגף מס הכנסה במשרדן, ואילו גביית ההיטל על רכב, על כלי שיט וטיס פרטיים ומשמש לייצור הכנסה והן רכב פרטי, תיעשה בעת חידוש רשיון הרכב.

שיעור ההיטל יהיה: על מלאי — 1% משווי המלאי; על ציוד — 0.5% משווי הציוד, ובכלל זה רכב מסחרי, אוטובוס, רכב עבודה; על מטעים — 0.5% משווי המטע; על בניין עסקי — 0.5% משווי הבניין; על כלי רכב, על כלי שיט וטיס פרטיים — 3% משווי הרכב, סכום קצוב שיעודכן בהתאם לשינוי במדד, כפי שהוחלט אמש בממשלה.

בהגדרת המלאי נכללו ניירות ערך רק כאשר הם בידי מוסדות כספיים ורק אם הם ניירות ערך ישראליים. שחוק

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1714).

אני רוצה להעיר בנושא אחד, והוא הנושא החקלאי. אינני חקלאי וגם לא התבקשתי עליידי איש מהלובי החקלאי להיות לו לפה, אבל עלי לומר, שהמשק המשפחתי במדינת ישראל עומד על סף התמוטטות. חלק גדול מאותם אמצעי ייצור, שעליהם עומדים להטיל את המס, כבר אינם משמשים כאמצעי ייצור, ואני סבור שבנושא הזה לפחות לא ניתנה מחשבה רצינית גם מהבחינה הכלכלית. אני משוכנע שהעניין הזה, לפחות בוועדת הכספים — —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
מה על בעלי המלאכה?

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת כהן-אורגד, אני מוכן לבדוק מה קרה בשנים האחרונות בנושא החקלאות ומה קרה בנושאים עסקיים אחרים; מי הרוויח, מי לא הרוויח, איפה הצטברו גירעונות, מי חייב הון תועפות, מי אינו חייב.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

בעלי המלאכה לא הפקידו את הכסף אצל דוד בלאס.

חיים רמון (המערך):

יכול להיות, אף שלא התכוונתי לדוד בלאס. דיברתי על הנושא של המשק המשפחתי, כי אני משוכנע ששם הבעיה נוראה. אינני יכול לומר את זה על המשק הקיבוצי; אינני יכול לומר את זה בצורה מוחלטת על התנועה הקיבוצית. אינני יכול לומר אם היא יכולה לעמוד בהיטל או אינה יכולה לעמוד בהיטל. דבר זה צריך להיבדק. ייתכן שהיא יכולה לעמוד בו. מה שברור לי הוא, שהמשק החקלאי המשפחתי איננו מסוגל לעמוד בהיטל הזה. לדעתי, דבר זה יביא פשוט להתמוטטות מוחלטת של אותם מושבים העומדים כבר היום על עברי פי פחת.

מה שחסר לי בחוק הזה — בלי לדון בכך, שאני סבור שצריך להטיל היטל גם על נכסים נזילים — הוא עניין הדירות. לא ברור לי הדבר "הקדוש" שנקרא דירה. למה מכונת כן? מכונת מ"ר באפריל 1976, מכונת שנמצאת כבר 10 שנים על הכביש, אפשר לחשוב מה ערכה, עליה מטילים מס. אבל על דירות, שהן מקור הכנסה לא רגיל — לא מובן מדוע אין מטילים עליהן מס. האם שרידי הליברליזם של המפלגה הליברלית מנחים את החוק הזה עדיין? השר הליברלי מטיל מס נסיעות בשיעור של 200 דולר לכל נסיעה. על הכול ויתרו. את העניין המרכזי הזה אינני מבין.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

זה אימון סביל עוד משמריהו לרין.

היור"ד חיון:

הרשה לי להעיר לך, שאת מס הרכוש ביטל שר האוצר יורם ארידור.

חיים רמון (המערך):

אינני מרבר על מס רכוש. יש לי חשד מדוע הפעם לא הכניסו בחוק הזה את נושא הדירות.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אני אומר לך.

היור"ד חיון:

חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, אני מציע שתירשם לרשות הדיבור.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

החוק הזה הוחק בימי הממשלה הקודמת והוא כלל בתוכו

הקנייה כפול המקדם המייצג את מועד הרכישה או הבנייה ואת השינוי במדד, ואשר הוא חלק מהוראת השעה.

המועד לתשלום ההיטל על מה שאינו רכב הוא לא יאוחר מ-30 באפריל 1985. על סכומים שלא ישולמו עד 1 במאי 1985 ייתוספו מ"ר במאי 1985 ועד יום התשלום הפרשי הצמדה וריבית, כמשמעותם בפקודת מס הכנסה. המועד להגשת ההצהרה הוא, כאמור לעיל, המועד שנקבע להגשת הדוח השנתי למס הכנסה, בדרך כלל 31 ביולי 1985, או 31 באוגוסט 1985, למי שמנהל מערכת חשבוניות כפולה. פקיד השומה יהיה רשאי לדרוש מכל אדם, אשר לפי דעתו עשוי להתחייב בהיטל כאמור, שימסור לו הצהרה שבה הפרטים הקשורים בהיטל.

המועד לתשלום ההיטל על רכב, הן פרטי והן אחר, יהיה כאמור בעת חידוש רשיון הרכב. שר האוצר יעדכן את סכומי ההיטל בכל חודש, על-פי השינוי במדד המחירים. ההתאמות יבטיחו את סכום ההיטל בפני הישחקות, בשל תשלום במועד מאוחר. חידוש רשיון של כלי רכב, כלי שיט וכלי טיס יהיה מותנה בתשלום ההיטל.

אומדן ההכנסות מההיטל הוא: ציוד — 50 מיליון דולר; מלאי — 70 מיליון דולר; מבנים עסקיים — 60 מיליון דולר; רכב פרטי — 105 מיליון דולר. סך הכול — 285 מיליון דולר. ההשפעה העקיפה המשוערת של ההיטל על מדרד המחירים לצרכן היא כ-1% לתקופה מוגבלת.

אבקש לאשר את הצעת החוק הנ"ל בקריאה ראשונה.

היור"ד חיון:

תודה לסגן שר האוצר. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים רמון, ואחריו — לחבר הכנסת יאיר צבן.

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בניגוד לחוקים הבאים שהממשלה עומדת להביא, באופן עקרוני אני מברך על החוק הזה. אני סבור, שהממשלה צריכה ללכת בכיוון של היטלים על נכסים הנמצאים בידי הציבור, אם אלה נכסי דלא גייר ואם אלה נכסים פיננסיים. הצבר ההון האדיר, הנמצא כיום בידי הציבור, מאיים למעשה על כל מדיניות כלכלית.

אני רוצה להשתמש בקוריוו של שוד הבנק. מתברר שבכ-100 כספות היה הון של מיליוני דולרים.

יאיר צבן (מפ"ם):

אומרים שהיו שם עשרות מיליוני דולרים.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

השאלה היא מגני יודעים. אולי המדגם של בנק הפועלים אינו מייצג את כלל הכספות.

חיים רמון (המערך):

אני מוכן להמר שהמדגם הזה מייצג. יש לנו ניסיון מ-1976, של בנק דיסקונט. גם שם המדגם היה דומה מאוד.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אם כן, עברו מבנק דיסקונט לבנק הפועלים.

יאיר צבן (מפ"ם):

— — —

חיים רמון (המערך):

מה שברור מהעניין הזה הוא, שיש בידי הציבור הון עתק, והדרך הנכונה לטפל בנושא הזה היא בהחלט באמצעות היטלים. אני יכול להתווכח על חלק מההיטלים האלה, אבל אני יכול להבין גם את הצדק החברתי וגם את ההיגיון הכלכלי.

יאר צבן (מפ"ם):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, עקרונית רוצה אני לכרוך על הצעת החוק שהונחה לפנינו ולומר שהיא עומדת במידה רבה בניגוד לכמה מהמהלכים האחרונים שצינו את המדיניות הכלכלית של הממשלה.

כיוון שלא ארצה לעלות לדוכן בדין על החוק הבא עלינו לרעה לאחר מכן, אומר ואנסה להמחיש כיצד אני רואה את ההבדל בין שני החוקים ומדוע לדעתי צריך היה ללכת בכיוון שלישי, שהוא דומה במידה רבה למה שתיאר קודם לכן עמיתי, חבר הכנסת חיים רמון, השקוע עכשיו ביצירת תקשורת עם שר התקשורת.

אחרי הלילה הזה, שבו עצר כל עם ישראל את נשימתו לראות כיצד יפלו המחירים של עסקת החבילה בעניינים השונים וחשב שתבוא גאולה לעולם, לדעתי, ההר של הציפיות שהממשלה יצרה לקראת הלילה הזה — כשם שזה היה כליל הברווזים וליל המפוטמים ועכשיו זה ליל המפוטמים — הוליד כמה עכברים, חלק מהם עם מומים מולדים. החוק הזה לא שייך לכך. אילו הקונצפציה שנולדה היתה אחרת וכוללת יותר, יכול להיות שגם החוק הזה היה נראה אחרת.

לפני שאתייחס לשאלות מספר שהחוק מעורר, אני רוצה לומר לך, אדוני סגן השר, שבכל הנושא של פרשת הנסיעות לחוץ-לארץ יש הרגשה שאתם עוסקים במה שאני מכנה: ירי ללא הבחנה. אין ריכוז שהמצב המס'חי שלנו הוא קשה. לא אשאל עכשיו שאלות על העבר, איך הגענו לכך. הקשבת ל כמה נאומים מרשימים שלך בכנסת, שהסבירו לנו איך הגענו לכך. עתה נגזר עליך לשתף פעולה עם אלה האחראים למצב הזה.

אני רוצה לשאול: אחת מהשתיים, אם המצב הוא כל כך חמור, יכול להיות שהייתם צריכים להחליט שנסייעות לחוץ-לארץ הן דבר שהחברה הישראלית אינה יכולה להתיר לעצמה, הן מותרות. יכול להיות שזה כך. צריך לקבל החלטה שיש נסיעות עם סיבות מוצדקות ויש נסיעות שלא תותרנה. משום שאין להן סיבה מוצדקת. כל אחד יצטרך להוכיח את הסיבה המוצדקת.

מה שאתם יוצרים זו נורמה ההולכת ומתחזקת, האומרת שהכסף יענה את הכול, את הכול. יכול מישור לקנות כרטיס לשלושה רוג'לים סביב כדור הארץ ואחרי תוציא בשבילו את הדולרים, אם רק יש לו השקלים.

היור' ד' תיכון:

או תירון טוב.

יאר צבן (מפ"ם):

אתה יודע שיש מציאות, ואלה לא סתם דיבורים, של המחנק ששורר כארץ. אנשים צוברים חסכונות במשך שנים רבות; אדם יוצא לחוץ-לארץ בפעם הראשונה אחרי 10 שנים, אחרי 15 שנים; חילל עזר חזור אחרי שלושה חצי שנות שירות, ששנתיים מהן הוא כילה בלבנון והוא רוצה לצאת לטיול — עליו זה נוחת כפי שזה נוחת עלינו, אך איש מאתנו לא משלם את מס הנסיעות. כל הדומים לנו — מג'ילים, פקידים או אחרים ורשמים את המס על חשבון ההוצאות. אין שום הבחנה פרוגרסיבית בשאלות האלה. ההרגשה היא של ירי ללא הבחנה.

באמת, אני מסכים לדברים שאמר חבר הכנסת רמון. לממשלה חסר כסף, היא צריכה לספוג, אדוני סגן שר האוצר, שהיא תחליט על מערכת ספיגה צודקת. הפרה הקדושה של

כפירוש את נושא הדירות, שהוצא בזמן ממשלת האחדות הלאומית.

חיים רמון (המערך):

אני שמח לחיקון של שר האוצר לשעבר יגאל כהן-אורגד, המאיר את עינינו בכיוון הזה. יותר מכן, אני חושד שהסיבה להוצאה היא פסכודיאולוגיה. שאלתי על מה ולמה, ניסיתי לבדוק. אומרים: יש אנשים שקנו דירה לפני 20 שנה באזור שלא היה יוקרתי והיום האזור יוקרתי. האיש באמת אינו מעשירי קרנא. להטיל עליו מס כזה — באמת אין לו. אולי יצטרך למכור את הבית.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

לא שאלת את חבר הכנסת רפי אדרי?

חיים רמון (המערך):

לא. איני יכול לומר מעל הדוכן, אומר זאת אחר כך, דווקא שאלתי את אחד מבכירי שר הממשלה. איני יכול לפרט יותר מכן. הוא אפילו נתן דוגמה מעצמו. נניח שיש פה היגיון.

על מכונות הוטל היטל על-פי שנת הייצור — מי שקנה דירה ב-10 השנים האחרונות ישלם סכום מסוים, מי שקנה דירה לפני 20 שנה ישלם סכום נמוך יותר. נמצא דרך. אבל איני מבין למה פוטרים את נושא הדירות. זוהי הכנסה אדירה. אם יטילו מס על דירות לא יצטרכו את כל הברירה הזאת של 200 דולר מס נסיעות והתעמרות באזרחים. נוסף על כך, יש היטל על הכרטיס, 500 שישע ליוון ב-250 דולר יצטרך לשלם מסים בשיעור של 50 דולר.

היור' ד' תיכון:

460 דולר.

חיים רמון (המערך):

שכחת את 10 הדולר כנמל התעופה.

היור' ד' תיכון:

הם כלולים בחשבון.

חיים רמון (המערך):

הבאתם גם זאת בחשבון. זה לא מובן לי.

בוועדת הכספים אעמוד על כך שהסעיפים הקשורים לדיר ייכנסו, כי זה מקור ההכנסה.

אני מציע לממשלה ללכת בדרך טוטלית, אם יש מצב חירום, ולהטיל מס על כלל אזרחי ישראל שיש להם רכוש מעל לסכום מסוים. בין שהרכוש הזה הוא בנכסים נזילים ובין שהרכוש הזה הוא בנכסים לא נזילים. נקבע את הסכום. לדעתי, זה יפטר אותנו מהצדדים החלקיים שאינם צודקים סוציאליים ואינם מעילים כלכלית. תודה.

היור' ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת חיים רמון. רשות הדיבור לחבר הכנסת יאר צבן, ואחריו — לחבר הכנסת מתתיהו פלד.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

איך דילגו עלי?

היור' ד' תיכון:

איני מוצא כאן את שמך.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

נרשמתי ראשון לרשות הדיבור.

היור' ד' תיכון:

אולי תואל להתקרב ואנחנו נבור את העניין.

בבקשה, חבר הכנסת צבן.

אדוני סגן שר האוצר, אני מבקש לשאול כמה שאלות ומבקש את תשובתך. ראשית, ההגדרה של החוק כוללת את תחולתו בכמה עניינים על השטחים המוחזקים. אני רוצה לדעת כיצד זה מתיישב עם הנורמות הכלליות של המשפט הבין-לאומי, ובמיוחד עם העקרונות שלנו, שאיננו רוצים להחיל את החוק הישראלי על השטחים? איננו חושב שההבדל הוא בהגדרה מבחינה מהותית? איננו מדבר על הצד הפרומלי, בין היטל לבין מס, מה תופס כאן. היטל הוא מס חד-פעמי.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

בקיצור, אתה רוצה לפטור אותו.

יאיר צבן (מפ"ם):

אינני רוצה לא לפטור ולא לחייב. אני רוצה לדעת מה היא מערכת היחסים. אתה רוצה חובות, תן זכויות, אתה לא יכול לנכות מהם את הסכומים לזכויות סוציאליות, את הביטוח הלאומי, ולזכות אותם אחר כך רק בחלק קטן מהזכויות ומהביטוח הלאומי. אתה פשוט לא יכול לעשות את זה, אם אתה רוצה לשמור על צלם אנוש במאה העשרים.

הדבר השני שאני רוצה לשאול: האם סעיף 2 פסקה 6 אכן חל על כל הכיבושים למעט בנייני מגורים? אני רוצה לדעת אם זה יחול על מועדונים, על בתי-ספר?

סגן שר האוצר ע' אמורי:

לא.

יאיר צבן (מפ"ם):

אני מבקש להבהיר את זה. האם זה יחול על מבני ציבור שונים, האם זה יחול על מבנים במושבים, בקיבוצים?

שאלה שלישית: האם במס על רכב יהיו כלולים גם אופניים, תלת-אופניים, טרקטורים, גררים לעסקים קטנים, גם אוטובוס, שאנחנו מסבסדים אותו?

שאלה רביעית, בקשר לדירות יקרות — אני מצטרף לשאלה של חבר הכנסת חיים רמון — לא לפי המטרי, אדוני סגן שר האוצר, אלא לפי הערך. אני מציע לתת סיווג מיוחד לדירות יקרות, יוקרתיות, וילות ופנטהאוסים, שערכם אכן גדול גם בגין הקרקע שהם יושבים עליה וגם בגין שוויים האמיתי וגודלם —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

מעל כמה כסף?

יאיר צבן (מפ"ם):

אם תסכים לעיקרון — אני מבטיח לך שנגיע לפשרה על הסכום.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אתה מפתח לומר סכום, כי אתה מפתח להפחיד את בוחרין.

יאיר צבן (מפ"ם):

אל תדרוש ממני לומר סכום; איזה סכום? אינני יודע את המחירים בשוק היום. אינני עוסק בתחום הזה. אמור לי מה המחירים בשוק.

היורד ד' תיכון:

חבר הכנסת צבן, אתה מסיים? אינך חייב לענות לו.

יאיר צבן (מפ"ם):

אני כבר מסיים. לכן אני אומר, שאפשר להטיל מס פרוגרסיבי, שיחול אכן רק על דירות יוקרה. כללית, למרות התנגדות לכמה סעיפים בחוק הזה, אני חושב שהטלת היטל רכוש כתנאים שלנו היום היא בסך הכול דבר מוצדק.

נכסים פיננסיים אינה יכולה לעמוד לעולם ועד. הפחד להערכתו איננו — בכל אופן לא נוכל להשתעבד לפחד הזה — בתחום החיסכון, כי אתם יכולים להציב קווי גבול ברורים. דבר שהוא בגדר חיסכון נורמלי, עם מקדם ביטחון של כמה עשרות אחוזים — בבקשה, שיהיה ברור לכל אחד שבחסכונות ממש לא נוגעים.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

מה היא קרן השתלמות — חיסכון נורמלי או לא נורמלי?

יאיר צבן (מפ"ם):

בהתחשב בסכומים שיכולים להצטבר באופן ממוצע בארץ הזאת בקרן השתלמות — זה עדיין בגבול החיסכון הנורמלי. מכל מקום, זה הישג סוציאלי שאנשים השיגו אותו כמאבק, בדין, באופן גלוי, בפיקוח.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

מה הוא חיסכון לא נורמלי לפי הגדרתך?

יאיר צבן (מפ"ם):

אני חושב שאפשר לעשות הבחנה בין חיסכון עממי — ואני אומר לך, גבול ערך של דירה בינונית, עממית. זה חיסכון. מכאן ואילך יש להתחיל מיסר פרוגרסיבי על חיסכון.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

גם אם זה בקרן השתלמות?

יאיר צבן (מפ"ם):

ייתכן שגם אם זה בקרן השתלמות, אבדוק את זה. בכל אופן, אני פתוח לבדוק את זה. אבל מה ההבדל, ריכוזו של עולם, אם אדם השקיע את נכסיו במגרש, או השקיע את נכסיו בניירות ערך? הסבירו לי מה ההבדל? אדם חסך והחיסכון שלו מושקע במגרש.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

פטרו אותו.

יאיר צבן (מפ"ם):

לא פטרו אותו. בנכסים פיננסיים לא ייגעו מפני שבסימום הזה של מערכת הבחירות עשיתם תרגיל מכוער — חוק אי-פגיעה בחסכונות הציבור, דבר שאין לו תקדים, אינני יודע אם יש ממשלה אחת בעולם, שעשתה הצעת חוק לא נורמלית כזאת. עכשיו יש כאמת בעיה של אמון. כל דבר שתיגע בו באצבע הקטנה — אתה מערער את האמון. גם ההחלטה של הלילה יש אומרים שהיא פוגעת, כי היא משנה את כללי המשחק. היו לך כללי משחק, כל שלושה חודשים שילמת ריבית על פת"ם, ופתאום אומרים: רק שנה ומעלה.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

היא לא פוגעת בחוק שחוקק, היא פוגעת בערך.

יאיר צבן (מפ"ם):

הבעיה איננה פורמליסטית, ואתם עוסקים בפורמליסטיקה. הבעיה היא שאת החוק חוקקתם, כדי שהציבור יקבל דימוי מסוים. לכן מה שקובע כאן הוא איך הציבור מבין. הציבור הבין את החוק הזה כפשוטו. פשוטו היה שבנכסים הפיננסיים לא ייגע באצבע הקטנה וכללי המשחק הידועים יישמרו. כלילה ההוא שיניתם את כללי המשחק ואמרתם: לא שלושה חודשים, אלא שנה.

אני שותף למגמה הזאת, אבל, עשה ניתוח רציני. אמור: מה שהוא חיסכון ארוך טווח שמצמצם נזילות, אני מעודד. ככל שהנזילות מצטמצמת וככל שטווח החיסכון ארוך יותר, כך אני אקל יותר. ככל שזה נזיל יותר והטווח קצר יותר, כך אני אקשה יותר. אבל, ידיכם קשורות בעניין הזה.

כרכישת רידה, וזה אחד המבצעים הגדולים בחיי המשפחות במדינה, וכל זמן שאי אפשר להצביע על האלטרנטיבה של רידה שכורה, אני חושב שההנחה שדירת מגורים איננה חייבת במס היא הנחה שצריך לקיים אותה. מוכן שזה לא צריך לחול על מי שכרשוחו כמה דירות, או על מי שגר בארמנות-פאר, אבל היות שמדובר בציבור הרחב, הציבור הרחב אינו צריך להיות כפוף למס על דירות, ומבחינה זו אני משבח את האמור בחוק הזה.

הערה אחרונה לגבי תושבי השטחים. עד כמה שאני מבין, צריך להבין את החלת החוק עליהם כחלק מן הקטיגוריה של ישראלים הגרים מחוץ לישראל.

גדעון גדות (הליכוד):
לא.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
נדמה לי שכך צריך להבין את הדבר, ולא — נשאלת באמת השאלה שעורר אותה חבר הכנסת יאיר צבן. אבל, נדמה לי שכמי שגר מחוץ לישראל, חלים עליהם המסים על נכסים שיש להם בישראל, ומבחינה זו אני חושב שאין רכב בתקנה הזאת. זה היה חסר היגיון לחלוטין לאפשר לישראלים —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
מדובר על נכסים של אזרחי ישראל הנמצאים בשומרון וביהודה, גם לא יהודים.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
אם כך, לא שמתי לב לעניין הזה.

סגן שר האוצר ע' אמורי:
חבר הכנסת פלד, מדובר, כפי שהגדרת, כתושבי חוץ שיש להם נכסים בישראל ובתושבי ישראל שיש להם נכסים ביהודה ובשומרון.

היו"ר ד' חיון:
אדוני סגן שר האוצר, אתה תשיב לכל המתדיינים.

יאיר צבן (מפ"ס):
גם לא על רכב?

סגן שר האוצר ע' אמורי:

— — —

היו"ר ד' חיון:
זה לא החוק הראשון שעוסק בהטלת מסים מן הסוג הזה על ישראלים הגרים בשטחים.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
אם כך, אני חוזר ב', אם אמנם יש כזה משום החלת החוק הישראלי בשטחים, אני חוזר ב' ומביע הסתייגות מן הסעיף הזה.

היו"ר ד' חיון:
תודה לחבר הכנסת מתתיהו פלד, רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי — אינו באולם. רשות הדיבור לבא בתור אחריו, לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לאחרון הנואמים, חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק, לדענו, היא נדבך וחלק מהצעדים שנקטו על-ידי הממשלה ובאו לידי ביטוי בעסקת א' ו ב'. החוק הזה הוא חוליה בשרשרת הכבדות המסים הישירים והעקיפים על אזרחי המדינה. זהו חוק המהווה חוליה בעסקה שמטרתה, אפילו המוצהרת, היא להוריד את

היו"ר ד' חיון:

תודה רבה לחבר הכנסת יאיר צבן, רשות הדיבור לחבר הכנסת מתתיהו פלד, ואחריו — לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, שאינו. אם הוא לא יופיע, ידבר חבר הכנסת תופיק טובי.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף לאלה הסבורים שהחוק דרוש באופן עקרוני, שכן מצבה של המדינה ומצבו של התקציב מחייבים בהחלט ספיגת כספים מן הציבור. אבל, מעבר לאמירה הכללית הזאת אני מוכרח לומר, שהחוק מאכזב מהרבה מאוד בחינות. שמענו מפי סגן שר האוצר, שההכנסה הצפויה מההיטל היא 285 מיליון דולר. אני מבין שזה בערך השיעור שבו יורד מלאי המטבע הזר בחודש. לא שהחוק הזה יכניס דולרים, אבל אני אומר זאת כדי לקבל איזה מושג יחסי על תועלתו. ברור שזה רחוק מהאפשרות להביא לאיזון התקציב.

התקציב לשנה הבאה, שעוד לא ראינו אותו רשמית, אבל כפי שנמסר, חוזר במונחים דולריים על התקציב של השנה שעברה. ברור שהוא מבטיח גירעונות, ואם הוא מבטיח גירעונות, יש להניח שהוא גם מבטיח המשך של הדפסה בקצב גדול, אם כן, למרות התוספת להכנסה שהחוק הזה ייתן, הוא אינו מבשר בשורה מרחיקה-לכת לגבי מצבה הכספי של המדינה. זה עניין שתחור מדי פעם בפעם, ככל פעם שעולה הצעה כלשהי להגדיל את ההכנסות, או לבטל שירותים, נשאלת השאלה: אבל מה על הפתרון הבסיסי למצבו של התקציב, שהוא תקציב גירעוני בממדים עצומים? האם נשמע יום אחד גם על הקיצוצים המרחיקים לכת, שדרושים על-מנת לשקם את כלכלת המדינה? זו, כמובן, משאלה שאני מניח שהיא תישאר משאלה חסודה, אינו מצפה לכך שנשמע את הבשורה באחד הימים הקרובים, כיוון שבלי כל ספק תמורה במבנה התקציב היא עניין פוליטי ביסודו, והיות שההנחות הפוליטיות המכוונות את הממשלה השנה אינן שונות מאלה שכיוונו אותה בשנה שעברה או בשנים קודמות, אני מניח שהבשורה לא תגיע. מה שיקרה הוא שהמדינה תקבל איזון הכנסה נוספת, הכנסה קטנה יחסית שאי-אפשר להתנגד לה, אבל היא תהיה שוב תחליף למה שצריך להיעשות ולא נעשה.

יש פה עוד הנחה די מפליאה ומדאיגה. גביית המס הזה תיעשה, כפי שמוסבר כאן, על יסוד המידע וההנחות המקובלים היום לגבי מס הכנסה ומס רכוש. אנחנו יודעים שהמידע המקובל היום משאיר סכומים עצומים שאינם חייבים במס. אם כן, המס הנוסף הזה אינו מבטיח הגדלה מהותית של הסקטורים אשר יידרשו לשלם, אלא מי שכבר רשום ובתנאים שהוא רשום, יידרש לתת עוד סכום חד-פעמי, וזה מעלה את השאלה עד מתי תתקבלנה ההנחות המנחות היום את מערכת הגבייה, שאנחנו יודעים שהן לא מספיקות. אלה הנחות שאינן ממצות את כל מה שניתן לגבות, ואנחנו שומעים זאת מפי אנשי מס הכנסה בצורה הגלויה ביותר. ייתכן שההיפוך בהכנת החוק והרצון להתחיל את הגבייה מייד חייבו לקבל את ההנחות המקובלות ואת הנתונים הידועים לצורך הטלת המס הנוסף הזה, אבל ברור שיש כאן המצצה של הזדמנות להעמיק את הגבייה ולהרחיב את היקפה.

איני מצטרף לביקורת, שהושמעה על-ידי חלק מהדוברים הקודמים, על כך שדירות מגורים פטורות מן המס. אני חושב שזה מצב הכרחי. אנחנו יודעים את העובדה, אין בארץ היצע של דירות להשכרה, כפי שמקובל מאוד בארצות אחרות. הצעד הראשון שכמעט כל זוג צעיר עושה מחייב אותו לעסוק

מזהיר — כלפי האיכרים הערבים, כלפי מטעי הזיתים שהם בחזקת האיכרים הערבים. אין להשלים עם זה. זאת הכבדה גדולה. לא די שאת הקרקע לוקחים, לא די שאת העצים גודעים? אנחנו יודעים מה נעשה היום בסח'נין. מונעים מהם לזרוע, ובאים גם להרוס את המטעים שלהם על-ידי ההכבדה הזאת במיסוי?

מסוורים את העיניים בהטלת מס על כלי טיס פרטיים. שומעים על זה על ימין ועל שמאל, מחזית הנאום היתה על כלי טיס פרטיים. זאת אחיות עיניים. באים ומטילים מסים מכבדים ביותר על כלי הטרקטורים, על כלי העבודה, על המונית, על כלי המשאית, שהוא ובני משפחתו מתפרנסים ממנה.

לא, זה לא מס על רכוש, זה מס חסר כל בסיס של מיסוי פרוגרסיבי. מס זה משחרר את כלי הנכסים הפיננסיים ומטיל את המס על שכבות הביניים. לאחר שעסקא' ופסקה ב' כיוונו את חציהן כלפי ציבור הפועלים, בא החוק הזה כדי לפגוע בשכבות הביניים. לזה אנחנו מתנגדים. לא גובים בהתאם ליכולת. בשם מס רכוש משחררים בעצם את כלי הרכוש הגדול ומטילים את המס על שכבות הביניים.

זה המשך אותו קו — הורדת רמת החיים של המוני העם. כך תובע וממשיך לתבוע הממשל האמריקני ממדינת ישראל, כתנאי להמשך הסיוע או להגדלת הסיוע. איזה סיוע? — הסיוע הצבאי.

הכבדת המסים, וכמיוחדת ההכבדה המעוותת — אין היא הדרך לריפוי המחלות הכלכליות של ישראל. ריפוי כזה לא ייתכן. לא יכול להיות ריפוי על-ידי התרוששות של המוני העם ושכבות הביניים. ריפוי הכלכלה לא ייתכן על-ידי הכבדה נוספת במסים. אין אלא דרך אחת — כן, שינוי מדיניות השלטון. מדיניות המלחמה והכיבושים, צמצום התקציב והקטנת ההוצאות הצבאיות הענקיות, שחרור העם והמדינה מהנטל הכבד הזה של מדיניות המלחמה, התוקפנות והכיבוש. זאת היא הדרך לריפוי הכלכלה, ולא בהטלת מסים מרוששים כאלה כפי שאתם מציעים.

על כן אנחנו מציעים להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

היז"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד. הבעיה היא באמת מספר הנוכחים המועט.

חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, אני מבין שזה הנאום הראשון שלך כחבר הכנסת בכנסת האחת-עשרה. אני מבין אותך על שוכך לזירה.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

תודה. אני חייב לומר, אדוני היושב-ראש ואדוני סגן שר האוצר —

גדעון גדוד (הליכוד):

לפי הנוכחות, אתה יכול לציין שלושה-ארבעה שמות. אלה כל הנוכחים כאן.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

— שאצביע בעד התיקון לחוק מס רכוש. זה לא יהיה פלא גדול, שכן החוק הזה הוכן במשרד האוצר בתקופת כהונתי. הוא תוכן או להיות חלק ממערכת הספיגה של עסקת חבילה, שהיה צורך להפעיל אותה, לפי הערכתי, מייד עם כינון הממשלה הזאת. אני יכול רק להצטער שעברו חמישה חודשים עד אשר החוק הזה הובא. זה לא עניין טכני, שהחוק מובא רק

רמת החיים, להוריד את רמת השכר, להעלות מחירים על-ידי ביטול סובסידיות ועל-ידי הטלת מסים חדשים למיניהם, כשכל המעמסה נופלת על המוני העובדים והשכירים. זו עסקה הבנויה על תקציב שיקצץ את השירותים החברתיים: כריאות, חינוך, סעד ורווחה, כחלק מהורדת רמת החיים.

גם כשמציגים בפני הכנסת את הצעת החוק למיסוי על הרכוש, דברי ההסבר אומרים שהחוק בא כדי לספוג כספים מן הציבור כדי להקטין את כוח הקנייה שבידו. איזה הוא הציבור שכאים להקטין את כוח הקנייה שבידו? על איזה חלק של העם באים להטיל את ההכבדה הזאת? וראי שלא על בעלי היכולת, לא על בעלי האמצעים ובעלי המאה, אלא על אלה שבזיעתם מקיימים את ההכבדה. זאת אומרת, אין זה חוק מיסוי שבא לקחת יותר ממי שיש לו יותר ולהנהיג שיטת מיסוי פרוגרסיבית, אלא זה אקט, שגם אם הוא חד-פעמי, מטרתו לקחת בראש ובראשונה מהמוני העם, כדי להקטין את כוח הקנייה שבידו הציבור.

זה מוצג כהיטל על רכוש. הוא אומנם נקרא היטל על הרכוש, זאת אומרת מס על רכוש, אבל אם מתבוננים בו רואים שהוא רחוק מלהיות היטל או מס המוטל באופן פרוגרסיבי על בעלי ההון והרכוש הגדול ועל הכנסותיהם.

אם להטיל מס, גם אם הוא חד-פעמי, מדוע לא באופן פרוגרסיבי? מדוע לא על החברות הגדולות, על הבנקים, שהם כלאר-הכי מופלים לטובה ויוצאים נקיים ממערכת המסים הקיימת? הרי 70% ממאגרי המסים משולמים על-ידי השכירים ופחות מ-20% משולמים על-ידי החברות, הקונצרנים הפיננסיים, בעלי האמצעים הגדולים. מדוע לא לגבות מהם היטלים, גם אם הם חד-פעמיים?

בשם הטלת מס רכוש, ואני אומר שזה שם דמגוגי, באה הצעת החוק הזאת להכבד — על מי? לסחוט ממי? מהפלחים, האיכרים, שהמסים מוטלים על משקיהם החקלאיים, על כלי הטרקטור, על היבולים. על-פי הצעת החוק הזאת, אלה יישאו בעומס כבד מאוד ואולי גם יפשוטו את הרגל.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

המחיר לדונם מטעים אחרים הוא לא רק הרכה יותר נמוך ממטעי הזיתים בסח'נין, הוא גם הרכה יותר נמוך מהערך האמיתי של מטעי זיתים בשומרון.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לפני הצעת החוק, בעמוד 108 כתוב: מטעי ההדרים — 360,000 שקלים לדונם, מטעים נשירים — 540,000 שקלים לדונם. איזו השוואה? מטעים אחרים — ואלה הם מטעי הזיתים — 480,000 שקלים.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

זה הרכה פחות מערכם.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מי מעריך כך?

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

שאל בסח'נין וב — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני יודע שזה עוול גדול, הערכה כזאת — — —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

הרבה פחות ממחיר השוק.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הערכה כזאת מכוננת — ואני אומר זאת בגלוי, ואני

סגן שר האוצר ע' אמורי:
ומה חסכנו בתקופת עסקת החבילה? האם את זה אתה מביא בחשבון?

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
אתייחס לכך, אם היושבי-ראש יאשר לי זמן לכך.

היו"ר ד' תיכון:
לא. עכשיו ערב ט"ו בשבט, ואני חייב להתחשב בעובדי הכנסה.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
הבעיה היא איך חוסכים באמת מיליארד דולר ראשונים בתקציב. אני קובע שמה שקורה במסגרת המדיניות התקציבית, הלכה למעשה, זה פעולת הרחבה תקציבית ולא צמצום. בתקופת הממשלה הקודמת הופעלה הקפאת ההתקשרויות. היא הופעלה כאמצעי זמני עד אשר הקיצוצים בתקציב ייכנסו לפועל. כפועל שוחרר מבני ציבור והכנייה הציבורית מהקפאה: שוחרר תקציב הביטחון מהקפאה. הנושא היחיד שנשאר בהקפאה עדיין, כמירה ניכרת, זה נושא ההשקעות במפעלים מאושרים העובדים לייצוא. השנה אושרו כמפעלים מאושרים רק מפעלים העובדים לייצוא.

קיימת הרחבה תקציבית כלתי פוסקת. אני חושש מאוד שאנחנו נכנסים לשנת התקציב הבאה עם תקציב נמוך על הנייר, אך עם חריגות עצומות. לפחות בקטע אחד זה נעשה מתוך שיקולים סקטוריאליים פוליטיים — כוונתי להרחבת תקציב משרד הבריאות, מתוך אינטרסים של קופת-חולים שלממשלה אין כוח פוליטי להתמודד אתם. אבל, זה לא קורה רק בתקציב משרד הבריאות. אינני רוצה להתפרש לא נכון. לצערי, יש מדיניות של הרחבה. אני קורא לממשלה, באמצעות סגן השר שנוכח כאן, לבצע את המשך הקפאת ההתקשרויות עד אשר יבוצעו הקיצוצים. לצערי, לפי הערכתי זה ייקח הרבה מאוד זמן.

בעסקת החבילה הראשונה הרחבנו את כסים ההכנסה. אנחנו עומדים עכשיו בחודש ינואר 1985. חברי הבית מכירים את תלוש המשכורת שלהם, לא בהשוואה לשכר הממוצע. כלל עם ישראל מקבל בחודש ינואר 1985 רמת הכנסה נטו, ריאלית, גבוהה בלמעלה מ-10% מזו שקיבל בחודש דצמבר. הוא נמצא היום ברמת השכר לא של שנת 1982 אלא מעל זו של שנת 1983. במפגש אחר, פוליטי, הבטיח לי שר האוצר לבדוק את הנושא. העניין לא היה ידוע לו, ככל הנראה. אני חוזר ואומר את הדברים מעל במת הכנסה, ואם סגן השר אינו מכיר את העניין — אני רואה שהוא מנענע בראשו בידיעה.

סגן שר האוצר ע' אמורי:
לא. תיכף אבוא אתך חשבון.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
המצב הוא שמדברים גבוהה גבוהה על שחיקת שכר וכולם מתגוננים מפני שחיקת שכר ובפועל קיים מצב שבו השכר הריאלי עומד מעל רמת שנת 1983 ומטרפד כל יכולת להשיג הישגים בתחומים החיוניים במשק — בתחומי האינפלציה ומאזן התשלומים.

באותה מידה של חומרה נראית בעיני העובדה, שעד עכשיו — עד תחילת פברואר — לא הופעלה מדיניות אבטחת הרווחיות של היצוא. היום היוצאים פועלים בלי שהופעלו פוליסות ביטוח שער, וכאשר נשלם להם רטרואקטיבית, התשלומים יהיו רנטה, כיוון שכל תוספת רטרואקטיבית היא למעשה רנטה. היום אין מקבלים הזמנות בשוליים.

היום. מה שאפיין את מדיניות הממשלה במשך ארבעת או ארבעת החודשים וחצי שעברו היתה מדיניות של "ייגזיגים" כה חריפים, שהבולט ביותר בהם היה המדיניות בזמן עסקת החבילה הראשונה — הרחבה כלתי פוסקת עד לסיכון יכולת המשק לעמוד בתקופת-עסקת החבילה השנייה.

אתייחס רק לכמה פרטים בחוק. הושטט ממנו, לצערי, ואני מתייחס לטיזטה כפי שהוכנה בזמני, היטל על דירות. היטל על דירות לא יכול להתחיל רק בדירות היקרות ביותר, כי יש רק מעט מאוד כאלה. אבל, כאשר מדובר בשעת-חירום, בזמן ספינה ובאלמנט שאינו משפיע על מערכת הייצור, הייתי אומר שדירות בערך של מעל 100,000 דולר, או סכום דומה, צריכות להיות מושא למיסוי חריש, הרבה לפני שמטילים מס על ציוד ומלאי יצרני. אני חושב שיש כאן נוחות פוליטית, שהייתי מצפה שממשלה האחידה הלאומית תשתחרר ממנה, ובוודאי מדברים הרבה יותר חמורים. משום כך, תמוה בעיני שקרקעות אינן מופיעות כאן כלל כחלק מהנושאים המוצעים להטלת מס.

אמרתי כבר מקודם לסגן השר, בקריאת ביניים, שתמוהה מאוד בעיני הערכת החסר, המוטא כלפי מטה, של המטעים במסגרת החוק. סגן השר השיב לי שהמשק המושב, המשפחתי, נמצא במצוקה. כדאי לזכור שהמטעים אינם מתחלקים לפי המצב הסוציאלי של החקלאי. יש משקים מבוססים מאוד בכל הסקטורים, גם בסקטור הקיבוצי. מגוון לקבוע לכל נכס שומה לפי ערכו ולקבוע ערך שירותי, מוקטן כלפי מטה, במחיר מרס 1985 — אם אינני טועה — למטעים. מה זה, עוד Shirk פוליטי, בזמן ממשלת אחדות לאומית? רבותי, הרי הקמנו ממשלת אחדות לאומית כדי להתמודד עם אינטרסים שהם מעבר לאינטרסים סקטוריאליים מצומצמים.

גדעון גדות (הליכוד):
מעבר למרס 1985.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
בהחלט מעבר למרס 1985.

אומר מה מטריד אותי. מוכן שמטריד אותי שהחוק מובא היום ולא לפני כך. אנב, ההערות שהעזתי קודם, בנושא הדירות והכללה יותר רחבה, לפי הערכתי היו מביאות — ואני מדבר על סמך הזיכרון — להכפלת ערך הגבייה הפוטנציאלית. יש הבדל גדול בין 300 מיליון דולר לבין 600 מיליון דולר.

אמרתי קודם שאין זה מקרה שהחוק מובא רק עתה. השתמשתי בכיטור חריף, ולצערי אני חוזר עליו, שהממשלה משגעת את הציבור, אירוני סגן שר האוצר.

היו"ר ד' תיכון:
אתה מצטט אותו מן הכנסת העשירית.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
לא. אני מצטט לומר שהיא משגעת את הציבור אנב שיגוע עצמה. זה החמור בעיני, כיוון שאין בינינו ויכוח על היעדים של המדיניות הכלכלית. יש בעיה חמורה מאוד לגבי השאלה האם הם מתממשים. אתחיל בדברים לפי סדר חיוניותם.

קודם כול, נושא התקציב. יש ויכוח מטופש בציבור הישראלי, האם צריך לקצץ 3 מיליארדי דולר בתקציב, או 2.5 מיליארדים, או 2 מיליארדים, ואולי רק 1.5 מיליארד או מיליארד. בתקופת עסקת החבילה הראשונה הרחבנו את התקציב במיליארד דולר בקירוב כקנה-מידה שנתי. אני מקווה מאוד שגדעון שגדעון התריגה הזאת.

לשאלה מדוע אין מס על הקרקע — על הקרקע יש מס רכוש בישראל. אבל כיוון ששר האוצר לשעבר עשה כאן חשבון, אני רוצה לענות לו בחשבון, וזה יהיה בקצרה.

אני מסכים אתך שעלות עסקת החבילה היא מיליון דולרים בשנה.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

מיליארד דולר בשנה.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

מיליארד דולר בשנה. כנגד זה יש חישוב כמעט כסכום הזה. אומר לך איפה. במדינת ישראל יש הכנסות ממסים. כשאתה משלם מס ערך מוסף, אתה משלם אותו כפיגור של ארבעה שבועות וחצי. כאשר אתה משלם מקדמות, הממוצע הוא פיגור של שישה שבועות. במסים אחרים יש פיגור. בכך ישראל יש עבודה מעניינת. כאשר אתה יורד באינפלציה ב-15% לחודש, בין שזה בין 20% ל-5% או 15% ל-0%, זה לא משנה, או 24.3% — 15% פחות, אתה חוסך, או אתה מעלה את ההכנסה ממסים. יש אומרים במיליארד, והמעצמים ביותר באוצר — בכך ישראל אומרים מיליארד — אומרים 600 מיליון.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

— — —

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

יגאל, עכשיו תקשיב לי. עכשיו תקשיב לי. בינואר האחרון ההכנסות ממסים — — —

היו"ר ד' תיכון:

מה שקרה החודש זה הכנסות המדינה?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

החודש קיד דבר נוסף. אם הכול היה כמו החודש — לא היו לנו כלל בעיות. החודש היה דבר נוסף: זה היה החודש השלישי לעסקה, והיו המתנה ודחיית קניות של התורשים הראשונים לעסקה. בעיקר בשבועיים האחרונים היתה האצת קניות. בסך הכול, אדוני היושב-ראש, ההכנסות ממסים עלו ריאלית ב-27% בחודש ינואר.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

כחצי מזה בגלל האינפלציה.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

אבל חצי מזה בגלל זה. עכשיו אני רוצה לספר לך דבר נוסף. אתה אמרת כאן, שרווחיות הייצוא כאילו לא הובטחה או נפגעה. אינני זוכר מתי במדינת ישראל בשלושה חודשים — אם בכלל, להוציא את הפיחות של 1967, פיחות של 17%, שפנחס ספיר המנוח קרא "התאמה" — התבצע פיחות שהחזיק מעמד והיה לפיחות ריאלי.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

ב-1981.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

במדינת ישראל, בשלושת חודשי העסקה, אני רוצה לדייק.

היו"ר ד' תיכון:

אינני שופט בין שניכם.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

זה חרות ככל מקום. יגאל כהן-אורגד יודע לעשות את החשבון כעצמו. עדיין אינני רוצה לומר מה היה בינואר. יכול להיות שזה הרבה יותר. אני מנסה את דברי בוהירות. בשלושת

לכן אני חושש, אדוני סגן השר, שאותה מערכת חלקית של הישגים שהיתה לנו בשנה שעברה — אני אומר בפירוש. חלקית — שהכולט ביניהם היה גידול מהיר מאוד של הייצוא התעשייתי. ב-17%, שאנחנו חייבים להבטיח את המשכו השנה — במדיניות הננקטת היום אנחנו עלולים לטרפד אותה. יש רק דרך אחת לצאת מן הגירעון: להמשיך השנה להקטין את הגירעון ב-800 מיליון דולר, כשלב נוסף. יש להפעיל מיידי את התוכנית להבטחת רווחיות הייצוא: יש להפעיל מיידי את הצמצום, הלכה למעשה, של התקציב. בשנה שעברה היו לנו בנושא זה רק הישגים חלקיים. ההוצאה הציבורית המקומית, אדוני סגן השר, בין שזה מרגיו ובין שלא, ירדה לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ב-3% או ב-5% לנפש. הצריכה הפרטית ירדה ב-7.5% לנפש. לצערי, היעדים מוסכמים. המדיניות המופעלת, הרחבה בתחום התקציבי, העלאת רמת השכר, אי-הפעלת מדיניות — לפני תחילת השנה — של אבטחת רווחיות הייצוא, מסכנים את היכולת להתמיד במאמץ. האשליה — וזו אשליה שנוטעים בציבור — כאלו האמריקנים יעזרו ויסיפו מענקים טחפן על פיגור. אחד הדברים החמורים שקרו לנו הוא, שכיוון שלא טפחה על פיגור כעית מטבע-החוץ בשנה שעברה, קיים חשש שנשתעשע כאשליה שנוכל לדלג על השנה בלי לעשות את המאמץ הדרוש. במסגרת הזאת, צורת ההחלטה של הימים האחרונים משתלבת עם התוכן. על כך אין לי אלא להצטער.

כמובן, אצביע בעד החוק בקריאה ראשונה, אבל כדאי לזכור שלא חוק זה בפני עצמו יפתור את הבעיה. דרושה מערכת כוללת של אמצעים. בתחום המערכת הכוללת אנחנו נמצאים עכשיו בנסיגה מבחינת השגת היעדים המוסכמים על מרבית חלקי הרכיב.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד. ישיב סגן שר האוצר, בבקשה.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, תיתי להם, לחברי הכנסת חיים רמון ויאיר צפן, שהציעו לכנסת להפר התחייבות שעוגנה בחוק ולהטיל על אלוהים ועל משיחו היטלים למיניהם. אין חלקי עמדם. התחייבות שהממשלה והכנסת קיבלו יש לקיימה. ואני חושב שגם מעשית שינוי זה הוא לטובת העניין.

אשר לשאלה על מי מוטל ההיטל — ההיטל יחול גם על אזרחי ישראל היושבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, ועל תושבי חוץ, לגבי נכסים שיש להם בישראל.

חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, על קרקע יש גם היום מס. כאן השלימו — — —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

גם על אזרחי ישראל שיש להם נכסים ביהודה ובשומרון.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

כן. נכון. אמרתי, ההיטל יחול גם על אזרחי ישראל היושבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, ותושבי ישראל שיש להם נכסים שם.

מתתיהו מלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אולי אתה יכול להצביע על הסעיף שאומר את זה?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

יש כל כך הרכה סעיפים, שאינני זוכר כרגע באיזה סעיף זה. אבל, זה נקוב גם במבוא. ראה, בבקשה, פסקה 4 במבוא.

— הצעת חוק היטל על רכוש (הוראת שעה); הצעת חוק היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (תיקון) —

שיפוט, אלא נשפך במידה ניכרת; לא רק ב-200 מיליון כפי שהיה ב-1984, אלא גם את מאזן התשלומים בכללותו. כיצד קוראים לזה היום — בכל פעם משנים את ההגדרות — כולל שירותים וסחורות אחרות, שלא כולל שירותים פיננסיים —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
שיפרנו ב-1.1.

סגן שר האוצר ע' אמורי:
לא, את זה שיפרנו ב-1.1. בסך הכול, בגלל העלייה של שירותי ההון ובגלל היבוא הביטחוני שגדל, סך כל מאזן התשלומים ישתפר כנראה ב-200 מיליון, מאזן התשלומים הכולל.

אני מקווה שגם את מאזן התשלומים הכולל אנחנו נשפר בהרבה יותר אם נגיע לא רק למה שמתוכנן בתקציב, אלא למה שאני רואה, עם חריגה, על-פי מה שהוחלט עד עכשיו — ואתה יודע שהקצוץ בסובסידיות כבר כוצע ברובו.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
חצי.

סגן שר האוצר ע' אמורי:
650 — 700 כוצע. זה יותר מחצי.

לכן, אם נעשה רק מה שהוחלט, אם הכנסת חקבל את כל הדברים האלה ונגבה אותם — עשינו את העבודה. לא רק נראה אור בקצה המנהרה — נראה יותר מזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לסגן שר האוצר. חם הדיון בהצעת חוק היטל על רכוש (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985, קראה ראשונה. אני עובר להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת הכספים ירים את ידו.

ה צ כ ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת
החוק לוועדה — רוב
בעד ההצעה להחזיר את הצעת
החוק לממשלה — מיעוט
ההצעה להעביר את הצעת חוק היטל על רכוש
(הוראת שעה), התשמ"ה — 1985, לוועדת
הכספים התקבלה.

ח. הצעת חוק היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (תיקון), התשמ"ה — 1985* (קריאה ראשונה)

היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (תיקון), התשמ"ה — 1985, קריאה ראשונה. יביא את החוק סגן שר האוצר, ולאחר מכן ננעל את הישיבה.

סגן שר האוצר ע' אמורי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לאישור הכנסת את ההצעת התחולה של חוק היטל על שירותים מיובאים גם על כרטיסי נסיעה לחוץ-לארץ. המשק הישראלי נמצא בתקופה האחרונה בקשיים בתחום יתרות

התורשים של העסקה, הפיחות הריאלי ביחס לסל היה בין 6% ל-7%, ביחס לדולר — הרבה הרבה יותר, בגלל החחוקות הדולר. בסל יש מטבעות כמו השטלינג שנחלשו, וזה הוריד. הפיחות היה בין 6% ל-7%, ויכול להיות שיתברר שזה יותר. הוא החזיק מעמד כל שלושת החודשים. לכן — — —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

סגן שר האוצר ע' אמורי:
אתה גם יודע שאתה הבטחת ומה שהבטחת יקרים, אבל אמרת שזה מאוחר, 15%.

אני טוען, שמה שישנו כאן, 7% לשלושה חודשים — שים לב, זה גם חסך הרבה מאוד בהוצאה, כי זה הוריד קצת יותר משליש בתשלומי ביטוח שער; ואתה יודע מאיזה חשבון אני עושה את זה, מאיזה שיעור אני מוריד את השליש, לכן, על עסקת החבילה הפסדנו בסך הכול סכום קטן מאוד, והשגנו את מה שהשגנו בתחום שכירת האנימציה האנפליציונית.

עכשיו, לגבי התקציב — אינני רוצה לדבר על מטבע חוץ, כמה הפסדנו מהרורבה בתקופה שלפני הבחירות מדי יום, לא מדי חודש, לא שלושה חודשים, ליום. התהליך הזה, תודה לאל, נפסק.

אני רוצה לומר לחברי הבית, היום יש לנו עודף ביקוש מקומי ממשלתי של כ-2 מיליארדי דולרים. לוא המשכנו כך היינו מגיעים בשנת התקציב הבאה ל-3 מיליארדים, אלה הדברים שהממשלה החליטה — והם כבר יעוגנו בתקציב: למעלה ממיליארד קיצוץ, מה שקוראים ה-G, בלשון הכלכלנים; הוצאה לשכר ולקניית; למעלה ממיליארד — אינני רוצה להתחייב על מיליארד ו-200, אבל למעלה ממיליארד — בסובסידיות; איגרות פלוס החבילה שהוגשה היום, פלוס תוספת הרווח מבנק ישראל של 100 מיליון, אני מעריך את זה בכ-600 — 700 מיליון, אני מקווה שנחטיל את השנה, בתכנון לפחות, כ-220 — 270 עודף ביקוש מקומי.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

עדי, אתה משלה את עצמך, לצערי.

סגן שר האוצר ע' אמורי:

חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, אני אגיד כאן דבר שהוא קצת מסוכן, אבל אני אגיד אותו. גם אם אנחנו נרד מהרמה הנוכחית של 2 מיליארדים, נמנע את הרמה של 3 מיליארדים, ונגמור את שנת התקציב הבאה ב-600 — 650 — עשינו את העניין. לא רק שנשפר, כפי שאתה שיפוט את החשבון, ויפה

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן שר האוצר, יש הצעה להעביר למחר את הדיון על חוק היטל על שירותים מיובאים, מאחר שמתפנה לנו זמן. האם אתה מסכים לכך?

סגן שר האוצר ע' אמורי:

אני מציע שאציג את החוק, והדיון עליו יהיה מחר.

היו"ר ד' תיכון:

טוב, אם כן, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1717).

חוברת כ', ישיבה נ"ד, י"ד בשבט התשמ"ה (5 בפברואר 1985)
— הצעת חוק היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (תיקון) —

סגן שר האוצר ע' אמוראי:
התיקון מקובל עלי. זו שגרת לשון. אני מקבל זאת. תודה על התיקון.

אנו מקווים שמכלול הצעדים שהפעלנו בחודשים האחרונים יביא להקטנת כוח הקנייה של הציבור ולייקור הנסיעה לחוץ-לארץ, ויקטין בסופו של דבר את היקף ההוצאה במטבע-חוץ לרכישת שירותים אלה.

הרחבת ההיטל גם על כרטיסי נסיעה לחוץ-לארץ תגדיל את הכנסות המדינה ב־25—30 מיליון דולר. זה תלוי, כמובן, בגמישות הביקוש.

תחולת החוק היא פרוגרסיבית, משום שנסיעות לחוץ-לארץ נעשות עליידי העשירונים הבינוניים והגבוהים באוכלוסייה. מס זה הוא יחסי בהתאם לערך במטבע-חוץ של כרטיס הנסיעה.

אבקש מן הכנסת לאשר בקריאה ראשונה את תיקון החוק ולאפשר את העברתו לוועדת הכספים להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ד' תיכון:
תודה לסגן שר האוצר. כאמור, הריון על הצעת החוק הזאת יהיה מחר.

חברי הכנסת, הישיבה תמה. הכנסת תתכנס מחר, יום רביעי, בשעה 10:00 ולא בשעה 11:00, כמקובל. תודה רבה לכם. הישיבה נעולה.

מטבע-החוץ. קשיים אלה מחייבים אותנו לקבוע מערכת העדפות לאומית בתחום הכוונת מטבע-החוץ המוגבל שלנו ליעדים השונים.

מדיניות הממשלה היא להימנע ככל האפשר מפגיעה בהכוונה מטבע-החוץ לצורך ייבוא של חומרי-גלם, מכונות וציוד, החיוניים לפעילות הכלכלית הייצורית במשק, וממילא אנו נאלצים לפעול לייקור מטבע-החוץ לצורך רכישת מוצרים פחות חיוניים.

במסגרת מדיניות זו קבענו את הכפלת היטל הנסיעות והעלינו את שיעור ההפקדה על מוצרי צריכה מיובאים. במסגרת זו מוצע להרחיב את תחולת חוק ההיטל על שירותים מיובאים גם על הדולרים המוקצבים לרכישת כרטיסי נסיעה לחוץ-לארץ. כיום דולר לרכישת כרטיס נסיעה הוא הזול ביותר כמשק, משום שלא מוטל עליו מס ערך מוסף ואף לא היטל שירותים. קביעת ההיטל על רכישת כרטיסי נסיעה לחוץ-לארץ תשווה את המחיר של דולר זה לשאר הדולרים הנרכשים לצורך ייבוא שירותים.

נציין שבשנת 1984 נסעו כ־670,000 ישראלים לחוץ-לארץ והוציאו כמיליארד דולר לצריכת מוצר זה, בלי ההקצבות.

שבח וייס (המערך):
אדוני סגן שר האוצר, זה 670,000 יציאות, לא ישראלים.

הישיבה נעלה בשעה 20:04.